

Oral History Kosovo

INTERVJU SA SAMIR SEZAIROM

Beograd | Datum: 28. jun 2017. godine
Trajanje: 100 minuta

Prisutni:

1. Samir Sezairi (Intervjuisani)
2. Marijana Toma (Vodila intervju)
3. Boris Šebez (Kamera)

Simboli komentara neverbalne komunikacije u transkriptu:

() – emotivna komunikacija

{ } – intervjuisani objašnjava putem gestikulacije

Ostali simboli u transkriptu:

[] – dodaci u tekstu kako bi se olakšalo razumevanje

Fusnote predstavljaju dodatke kojim uredništvo pojašnjava naselja, imena ili izraze

Prvi Deo

Marijana Toma: Počinjemo intervju, 28. juni 2017. godine. Ja bih te zamolila da se za početak predstaviš, dakle, ime, prezime i gde si rođen i datum rođenja i mesto rođenja.

Samir Sezairi: Moje ime je Samir Sezairi. Rođen 24. februara 1986. godine u Prištini, Autonomna pokrajina Kosovo i Metohija.

Marijana Toma: Reci mi, ako možeš nešto više o porodici, dakle o svojoj porodici, o svojim roditeljima i uopšte o mestu u kome si rođen?

Samir Sezairi: Moji roditelji su takođe rođeni na Kosovu. Ovaj, nas je petoro bilo u jednom momentu, znači, ovaj, troje dece, to je nekad bila ideja mojih roditelja da bude, da bude što više dece, ovaj, ima nas troje odraslih ljudi sad da kažem, '86., '89. i '99. godište. To je isto jedan odrastao čovek koji ima osamnaest godina i upisuje fakultet upravo.

Otac i majka koji su živeli, rođeni na Kosovu, takođe i njihovi roditelji. Iz istog su sela, ovaj, poreklom, iz okoline Prizrena. To je jedan deo Sredačke župe koji je iznad Prizrena, iznad, iznad Dušanovog grada, starog manastira Sveti arhandeli. Ovaj, i to je nešto što bi onako napomenuo. Doduše, tata je pokojan, on je već tri godine kako je preminuo, ali naša majka je, ona je danas i otac i majka nama. Tako da, eto, to su, to su neke ono opšte informacije.

Živeli smo u Prištini. Ja sam rođen u Prištini i živeli do, do '99. godine do tog kobnog bombardovanja. Igrom slučaja smo u jednom momentu prešli da živimo u Skoplje jer je mama, mamini su živeli u Skoplju od '60 neke godine. I tamo smo već imali neku malu bazu uslovno rečeno dok nam je, ovaj, tamo smo završili deo školovanja dok se nismo vratili, došli za Beograd. A tata je sve vreme bio na relaciji Priština, Priština - Beograd, od '99. godine.

Marijana Toma: A reci mi, ako možeš nešto više o svojoj porodici, svojim roditeljima ustvari i o njihovom životu, dakle, ustvari, njihovim porodicama, s obzirom da je okolina Prizrena i da je zanimljivo prezime. Možeš nešto više da mi kažeš o tome?

Samir Sezairi: A pa prezimena su, naša prezimena su menjana uglavnom. Mi imamo istoriju. Ja sam neko ko, ko, ko voli da istražuje taj deo naše porodice, doduše to je jedan kraj koji je vrlo, vrlo onako siromašan bio, gde su ljudi bili i manje učeni i pretpostavljam da te podatke o poreklu, prezimenima i ostalo postoje u nekim crkvenim zapisima, jer je crkva jedina imala te učene ljude koji su vodili, vodili evidenciju.

Naše prezime je Sezairi, potiče od pradede ili čukundede koji se zvao Sezair, jer sva ta prezimena potiču od imena nekih roditelja ili nekih predaka između ostalog, i vremenom je evoluiralo. Ja to tako volim da kažem jer je bilo Sezairović do jednog perioda neke '60., i '60. i neke godine, kad je bukvalno nasilno ceo taj kraj gde su imena skraćena od prezimena Sezairović, ostalo je to Sezairi jer su ljudi... Ja to zovem, ono, moderno 'poturčivanje' jer su ljudi bili na neki način ucenjeni ekonomski zarad svog posla i svega ostalog da, da, da im se skрати to neko prezime.

'90. godina su se ljudi vratili, ovaj, su vraćali svoja neka prezimena izvorna. Ovaj i u mojoj porodici su svi vratili izvorno prezime sem mog oca. On ima još, imao još četvoro braće jer osim njega jedino se mi prezivamo Sezairi i ja nikad nisam imao želju da sad to svoje prezime menjam jer potpuno smatram da je nebitno kako se čovek preziva, najbitnije kakav je čovek, to mi je uvek bila zvezda neka vodilja.

A ovaj, roditelji su, su se i upoznali tako što dolazili kao klinci i obilazili taj kraj jer je to onako vrlo specifičan, 1.500 - 600 metara nadmorske visine. Uglavnom je to bilo neko letnje skupljanje, imali su taj neki letnji korzo. I potpuno slučajno su, iako su im se porodice znale jer su između ostalog i ovaj i dedine i mamini i sa jedne i sa druge strane iz istog sela pa su se tako u... Ustvari, znali su se od malena, ali su tako sa nekih, ono svojih 20 godina, se upoznali i prosto ostali zajedno.

Marijana Toma: Oni su u Prizrenu su se upoznali ili su?

Samir Sezairi: Ne, oni su se upoznali u Prizrenu. Moja mama je, moja mama se školovala u Skoplju ona je živela, ona je rođena u Crnoj Gori jer je deda radio i otišao je '63. i zemljotres u Skoplju oni su se preselili. Pošto je mama ustvari '63 godišta, znači, ona je kao, kao mala, tek rođena beba od par meseci se preselila u Skoplje, ali su svake godine išli prirodno da obilaze babu, dedu, i obilaze selo i tako su se upoznali, ovaj... A tata je, tata je do neke 18 godine živio u ovaj u selu svog oca koje se zove Planjane i onda se posle toga školovao ovaj i u Prizrenu i u Prištini i zaposlio se. I tu smo ostali generalno.

Mislim ja ne bih tu Prištinu ni menjao. Ja to uporno pokušavam da objasnim ljudima, ovaj, da nas nije, da nam se nije desila situacija koja se desila, mi zaista nismo imali razloga da, da menjamo

prebivalište, i Beograd nam je bio samo opcija gde bi došli onako malo turistički ili malo da šopingujemo zato što je to neki najveći grad, ovaj, bio i te neke velike zemlje i te Srbije, odnosno bivše ono SR Jugoslavije, to je... jedina uspomena na Beograd je ono turistički obilazak prijatelja, ovaj, kupovine.

Inače Priština je bila potpuno ono jedan grad multikulturalan. 300 000 stanovnika, sve ti bilo na dohvat ruke, dakle to je moje neko doživljenje tog grada, ovaj. Setio sam se priče one naše o, o, o, o ovom mom drugu jednom. Jeste, iz ove perspektive se meni činilo da je tj. iz te perspektive deteta meni se taj grad činio užasno velikim, ali iz perspektive odrasle osobe koja ide i obilazi, ovaj, odlazi često na Kosovo i Metohiju, to je jedan onako grad gde ti je sve na dohvat ruke, pešaka na petnaest minuta. Ali iz perspektive deteta to je jedan, onako bio jedan veliki i ozbiljan grad. Tada.

Jeste on sad veliki, jeste broj stanovništva narastao potpuno duplo u odnosu na, na, na periode '99. godine al' to su verovatno te prirodne promene da ljudi žive u najvećim gradu i da se najviše naseljavaju u tom gradu koji je epicentar svih događanja. U ovom slučaju da l' to bilo nezavisno Kosovo ili i dalje Autonomna pokrajina Kosovo i Metohija, ali to je najveći grad i administrativni centar u tom delu.

Marijana Toma: A reci mi, to sad si počeo da pričaš ono kako se sećaš ustvari Prištine. Ti si rođen '86?

Samir Sezairi: '86.

Marijana Toma: Je l' tako, vas je bilo troje i sad je l' možeš nešto da mi kažeš sad kao u, prvo u kom delu Prištine si živeo i malo više o tom, o tom detinjstvu, kako je to izgledalo čega se sećaš, nekih mirisa, nekih boja?

Samir Sezairi: Pa mi smo, mi smo živeli u delu, u delu naselja koje se zove Ulpiana to je blizu, to je blizu, ovaj, bolničkog centra oko nove bolnice bilo nam je na na pet minuta od zgrade, delila nas je samo ulica ili bulevar. Moja mama je većito kasnila na posao, radila je u bolnici. To je, to je taj sindrom što ti je poso bliže to onda više kasniš. Ali, jedno zanimljivo detinjstvo istina.

Ovaj, ja sam u mojoj zgradi imao apsolutno sve. Imao sam, mogu, mogu, imam fotografsko pamćenje i sad znam ko je gde živeo. Znam i prezimena tih ljudi i imena u koje, u kom je stanu živeo, ne znam, da li su to bili, da li su to bili Srbi, muslimani, Turci, imali smo apsolutno sve i prosto nama je, mi smo srođeni sa tom nekom idejom da, da, da nam je to egzotično, ta multikulturalnost koja je bila prisutna. Mi smo kao klinci nismo znali, mislim nama je politika i sve ostalo je nama bilo manje bitno igrajući klikere, fudbal ili žmurki ili penjali se po nekom drveću, potpuno nebitno je bilo s kim si bio. Nama je bilo bitno, nama je bilo bitno to neko druženje, ali se osećala ta neka mala neprijatnost, uslovno rečeno. Zato što... mislim da ljudi sve to nose iz kuće. Sećam se tih nekih iskustava jer je moja škola u koju sam išao bila podeljena. Škola se zvala do, osnovna škola "Dositej Obradović", do '93. se zvala

Osnovna škola “Hasan Priština”. I osnovna škola koja je, ovaj, u koju su išli... Bukvalno, mi smo bili odvojeni. Nismo, nismo se mešali, nije postojalo...

Marijana Toma: Misliš na na Albance?

Samir Sezairi: Na Albance i na, i na nas ostale, uslovno rečeno. Ovaj, nismo se mešali jer su oni imali svoja dva sprata, imali su svoj ulaz, mi smo imali svoj sprat i svoj ulaz i prosto nije bilo fizičkog mešanja do, do znači, od '93. godine, do tada je ta škola bila imala jedinstven naziv, ona se zvala “Hasan Priština”.

Ali, mislim da se to sve, da se, da se i ta, i to nerazumevanje i poštovanje i ta kultura nosi iz kuće i par puta se dešavalo, ne par puta, ali prosto kako se zahuktavala ta politička situacija na Kosovu da, da se to odražavalo i na te mlade ljude, odnosno nas decu koja nismo znali. Mi smo '99. imali 12, 13 godina, ovaj, znači u tom periodu kad se to nešto dešavalo '96., '97. '98. godine mi smo stvarno bili klinci, ali je bilo slučajeva kad su napadani i jedni i drugi. I to, to smo smatrali kao zabavu ili neki hir ili prosto to je neki podstrek da...

Marijana Toma: Misliš na decu?

Samir Sezairi: Tako je, da. Deca međusobno. Ali to je, mislim da je to, da su to sve informacije koje su ta deca dobijala od kuće. I to je najveći problem. Inače, ja sam, moja iskustva su vrlo pozitivna u svakom smislu. Jer smo mi bili negde između dve vatre. Prosto mi smo nedefinisani u tom smislu, ja sam Samir, pričam srpski jezik, idem u srpsku školu, valjda sa njima delim možda neki verski motiv, ali ne delim tradiciju, običaje, kulturu jer su nam, jer smo iz kraja odakle su moji.

To je kraj koji je istorijski bio pravoslavni, isključivo pravoslavni i vremenom evo, ovaj, ne znam, prihvatanjem islama i tako dalje, ljudi su... menjala se ta struktura stanovništva, ali je većito bio kraj gde su živeli na primer, Srbi i Muslimani, gde se govorio taj neki specifičan jezik za to podneblje koji su govorili samo Srbi i Muslimani koji su delili istu tradiciju, istu kulturu, običaje, Đurđevdan. A nisu to bili verski motivi, ali su bili običajni motivi u tom periodu.

Tako da smo mi kao klinci bili i tamo i ovamo, odnosno, da l' smo bili prihvaćeni i ovde i onde, ali i to iskustvo mi je dragoceno jer sam ovaj u jednom momentu doživeo tu jednu neprijatnost koja me je naučila da ne trebaš, ne da ne mrziš, nego prosto nemaš, imaš razumevanja za sve jer svako ima neku svoju muku, svoju tugu, svoju patnju.

Ja sam doživeo '99. posle bombardovanja, ja nisam za vreme bombardovanja bio u Prištini, bio sam u Skoplju, to je moja sreća što nisam imo priliku da, da, da, da, da ispratim sve to i da doživim te traume, da sam se ja vratio '99. U jednom momentu preko puta, a preko puta naše zgrade, 20-tak metara od

tog našeg stana, pošto mi živimo na prvom spratu, je bila neka prodavnica koju je držao Albanac, ovaj, koji je držao i pre, pre rata, uslovno rečeno, tu prodavnicu.

Najveća greška kao dete je što nismo naučili taj jezik. Mislim da, da, da je jezik bogastvo i iz perspektive sad tridesetogodišnjaka smatram da je to moja najveća greška. Moj otac ga je naučio radeći sa njima i naučio ga jako dobro, ali ga je naučio zato što ga je situacija naterala, ovaj. A mi smo mogli kao deca da učimo. Mislim, mi znamo 20-tak reči, 30, uglavnom su to, ovaj, neke, neke, neka osnovna komunikacija, ali smo mogli da ga naučimo mnogo više.

Prosto mislim da, da, da smo imali taj neki gard prema tom jeziku jer iz celog, iz cele te konstrukcije doživljaja da, da su Albanci niži narod, da su oni prljavi i da su ovakvi, da su onakvi, prosto su to, prosto su to neke predrasude, neutemeljene predrasude prema nekim ljudima, a ovaj, ti kao, kao dete koje je stalno na ulici, prihvataš, prihvataš te informacije i prosto taj, imali smo taj, ovaj, gard prema tom jeziku, a mogli smo da ga naučimo bez problema jer, kako su oni mogli da nauče.

Njih je bilo 90 posto u na na teritoriji celog Kosova, većinsko stanovništvo i u toj Prištini, a svaki njihov prodavac koji je imo četiri godine osnovne škole i možda i osnovnu školu je znao srpski jezik dovoljno dobro da se iskomunicira, jer je on bio trgovac, i on je shvatio da je njemu taj jezik potreban. A i inače su čini 90 posto stanovništva, znači uslovno, nije im bio potreban, ali su ga oni ipak znali. Tako da naša greška najveća, velike većine te generacije i generacije nekih pre mene, 'ajd ovi posle mene su bili još mlađi, ali generacija koja je '82., '83 ili od '80. pa naviše do nekog '86.-'87. što nije naučilo taj jezik, jer taj jezik je potpuno jedno bogastvo, ovaj...

Iz ove perspektive sada, nevezano da li je to albanski ili engleski potpuno. Mislim, ne zovu ga oni za džabe na Kosovu jezik budućnosti, na neki način, ali to iskustvo koje me je, koje me je naučilo da ljude ne delim iz tog perioda da sam ja te '99. izašo iz svog stana i otišao do te prodavnice ne znajući reč albanskog, jer su se tad posle, posle rata se potpuno promenila struktura stanovništva u svim tim stanovima.

Sećam se, kao da je danas ta slika u glavi da su stanovi bili širom otvoreni. Znači svi stanovi koji nisu bili albanski i da su ljudi koji su se doselili iz raznih nekih sela iz unutrašnjosti prosto ušli u te stanove spavali u nečijim krevetima, jeli iz nečijih tanjira tuđih, ovaj i ulaskom u tu radnju, ja sačekam da, da, da oni svi izađu i meni čovek koji je Albanac kaže: "Samire izvoli, kako mogu da ti pomognem?" na srpskom. I ja njemu kažem: "Vidi, mi se selimo trebala bi nam kutija neka velika ako imaš kartonska za knjige, jer smo imali gomilu nekih knjiga u stanu, ovaj"... I on kaže: "Nikakav problem kao, spakovaću ti to, daću ti." I u tom trenutku vidim ispred radnje skuplja se gomila nekih klinaca.

Jer su, jer su me ti klinaci koji su živeli sa nama pre bombardovanja prepoznali, ja sam došao, otkud ja sad tu kao, ovaj... I u jednom momentu se skupi njih 20-tak. '99. je bila godina anarhije potpune na Kosovu. Svakom onome ko govori, ko dole kaže reč na srpskom bilo koju, nebitno ko je on, kako se

zove, kako se preziva, srpski jezik je bio ono inicijalna kapisla za neki obračun. Da li je to pokušaj ubistva, ubistvo ili šta god, ali prosto te '99. godine je to bilo takvo stanje da je ko god izgovorio srpski jezik on je bio u problemu ozbiljnom.

I ja njemu kažem, mom Haljilju, kažem: "Slušaj, ja ne mogu da idem kući", vidim terasu svoju, 15 metara od, od radnje al' ja ne mogu da idem kući. On kao: "šta je problem?" Reko: "Ja ću sad da dobijem batine ili ne znam šta će mi se desiti". U tom trenutku čovek izlazi. Ja to smatram, ja smatram da je on to rizikovao svoj život time što je mene odbranio i doveo me bukvalno do, do, do ulaznih vrata svog stana, jer su me ti klinci napali. "Ti pričaš srpski, ti živiš, ti ideš u srpsku školu, šta ti radiš ovde", a to su bili nahuškani ovi noviji od ovih koji su bili starosedeoci.

Ali me je to iskustvo naučilo da svuda ima ljudi koji su neprijatni, ali je meni taj Haljilj jedan potpuno pozitivan primer koji poništava sve ove negativne koje sam, koje sam eto imao prilike da vidim u tom periodu. Kao što ima i na drugoj strani pozitivnih i negativnih primera, ali 'ajd da nabrojim pozitivne. Ja imam sreću da poznajem pozitivne ljude, divne ljude i da nisam imao ta neprijatna iskustva gde god da sam bio sem tog uslovno rečeno. Iz našeg kraja su ljudi poznati je bilo slučajeva gde su ljudi i ne znam, kidnapovani i oteti gde prosto, nikad se nisu, nikad se nisu vratili, ima ih stotinak. Baš iz tog kraja odakle smo mi, to je neki broj sto ljudi koji su oteti i koji se nikada nisu, nikad nisu pronađeni. Sad da l' su oni iskorišćeni za neke druge stvari potpuno ne znam, ali nikada nisu pronađeni posle toga. Jedna zanimljiva anegdota je moj, moj mlađi brat je rođen '99. godine.

Marijana Toma: To sam htela, ustvari da, da pitam kako je, kako je to izgledalo, s obzirom da si pomenuo da je on rođen '99., je l' pre bombardovanja?

Samir Sezairi: On je rođen, on je imo 28 dana pre početka bombardovanja. I mama je putovala pošto je, pošto je bila sa nama u Skoplju, tata je, tata je išao u Beograd, Priština, gde smo imali nekretnine i imovinu, babu koja je bila, tatinu mamu na Kosovu, prosto imaš neku porodicu koju moraš, tata je imao i gomilu prijatelja Albanaca koji su pozitivni, pozitivni i divni ljudi. Govorio je taj jezik i prosto '99. je bila situacija specifična gde su, gde su ljudi, gde su ljudima otimani i stanovi, gde su ucenjivani da to prodaju za budzašta. Spletom okolnosti mi smo imali tu sreću da smo imali prijatelje koji su nam zaštitili, zaštitili imovinu. Ovaj, a tata je znao dobro albanski pa je on često odlazio... U par navrata je i mama išla sa njim na Kosovo i onda se sećam priče koju prepričava i dan danas, a to je da kad izvede Damira, pošto se moj brat zove Damir, ovaj iz kuće, ona njemu kaže: "Damire, sad ruku na usta. Dok ne uđeš u auto." I onda je on znao već, znači kad izađe iz stana on kaže: "Mama, je l' sad da stavim ruku na usta?"

Ovaj, i to je ta situacija koju, ovaj, mislim, njega to ne zanima. On je, on je, nema, nema dodirnih tačaka. On voli da ode na planinu ako može da skija ili ako bude lepo vreme poseti babu i dedu, ali za njega Kosovo kao Kosovo nema nikakvu, nikakvu uspomenu. On je, on je bukvalno od rođenja ovaj ili bio u Skoplju ili je bio u Beogradu ovde. Ja njega zovem: "Ti si jedan klasičan Beograđanin, ti nemaš

nikakvih dodirnih tačaka sa Kosovom”, reko: “Mi koji, koji smo stariji imamo” i ja volim da odem. Meni je, verovatno kako starim, da ne kažem starim, sazrevam, ja volim da odem na Kosovo i mene to užasno privlači, ceo taj momenat. Ne Prištine, potpuno nemam nikakav, nikakav sentiment prema tom gradu apsolutno. Nemam... i kad prođem pored svoje zgrade...

Marijana Toma: Čekaj, pored toga što si odrastao tamo?

Samir Sezairi: Tako je. Ne, uopšte nemam, nemam taj doživljaj, kao da nikad nisam živeo. Da li me, da li nas je to neko iskustvo jer smo mi živeli u Prištini, Skoplje, Beograd, pa smo imali ideje neke nekih iseljavanja u Australiju. Plus da l’ smo navikli kao, kao deca da se, da se, ovaj, da se selimo.

Ali ne, Prištinu kao Prištinu ne doživljam nemam, nemam emociju prema tom gradu uopšte. Imam prema Prizrenu. Prizren je specifičan grad potpuno za mene. Ali prema Prištini... skoro sam prošo pored svoje zgrade, ušo u zgradu pričo sa nekim komšijama. Reko ja sam živeo ovde preko puta vas kao, ali potpuno, potpuno mi je to svejedno mislim, nije, nemam osećaj neki prema, prema tom gradu.

Marijana Toma: Je l’ si, hm... to kad si krenuo u školu, sad to mi je ono i to pre škole, dakle, pričao si malo o toj podeljenosti, o podeljenosti u školi. Je l’ si imao neke prijatelje Albance u tom, ono drugare?

Samir Sezairi: Pa imao sam ispred zgrade. Imao sam, imao sam.

Marijana Toma: Kako je to izgledalo, čega ste se igrali, je l’ se sećaš nečega iz tog perioda?

Samir Sezairi: Pa, pa to je specifično na primer sa, sa njima. Oni su, oni su veoma bili u tom nekom strahu. Oni su imali taj strah. Da li je cela ta situacija koja je...

Marijana Toma: Ti govoriš sad o ‘80. i ono...

Samir Sezairi: Govorim o ‘90.

Marijana Toma: Da početak ‘90.

Samir Sezairi: Pre ovaj, pre... sad... uvek je to nekako bilo podeljeno na primer i u obdaništu smo mi bili izdvojeni. Uslovno rečeno izdvojeni. Mi smo išli u obdanište u koje ide, gde su, gde nisu išli Albanci. Ovaj, škola osnovna gde, gde potpuno nisu, nisu išli nisu imali, nismo imali dodir, dodir sa njima osim indirektan neku komunikaciju na ulici ili pre škole i posle škole, ali tu komunikaciju direktno sa njima nismo sem tog nekog druženja, druženja ispred zgrade. Ali to su neka, i to su neka različita iskustva jer... Prosto su uvek, uvek je to bilo nekako ‘Mi’ i ‘Oni’. Kolko god sam, kolko god smo se negde trudili da, ‘ajde da, da, ovaj, ali oni su uvek bili neki korpus za sebe koji je bio ono podeljen i mi ostali. To je

takva neka konstrukcija bila. Od malena je to bilo tako. O, o, o to su moji doživljaji u tom periodu, u tom periodu.

Na tom nekom višem nivou, nivou naših roditelja to je bilo sasvim drugačije bilo, jer ljudi koji su zreli, ozbiljniji, koji su pre svega normalni. Mislim, biraš ljude slične sebi, ne biraš različite, ali ovaj, na, ja... Imali smo to, to druženje je bilo onako baš onako periferno. Znači vrlo površno i to je bila isključivo. Oni su imali svoj deo. Ne, nije to bilo kao ono u Gazi podeljeni kao zid neki pa vi igrate ovde mi igramo ovde, ali prosto nisu se mešale te stvari. Uglavnom se nisu mešali, iako nije bilo potrebe za tim ja smatram da, da, da su mogli da funkcionišemo, ali mislim da je to sve iz porodice da se to sve vuklo nekako iz porodice, jer nekako nikad u našoj porodici, konkretno u mojoj porodici, sad se ono, sad se prebacujem na neki period 2004. 2005. godine, kad je moj brat imo pet godina, šest, ovaj...

Kod nas se nikad nije govorilo ko je Srbin, ko je pravoslavac, katolik, Albanac ili ne znam *Šiptar*. Iako oni sebe zovu Šiptari, Šiptari, kao sami sebe, ali za njih kad neko drugi izgovori njima je to pogrdan naziv, mi nikad nismo koristili ni dan danas tu terminologiju da li je neko ustaša, balija, četnik ili Šiptar šta god, ali, jer je moj taj mlađi brat, sad već odrasto dečko, u jednom trenutku igrajući se ispred zgrade suočio sa tim da, ne njemu kažu, nego u razgovoru, klinci koji imaju pet-šest godina izgovore kao: "Ma kao ti si ne znam, ma kao ma Šiptar". Ali, mislim ne njemu, nego su oni tokom konverzacije. E sad da stvar bude još zanimljivija, on dolazi kući i pita moju mamu, kaže: "Mama šta je to Šiptar?" Kako detetu od pet godina da objasniš šta je to?

Tako da, da, i mi nismo imali to prosto, nama je to bilo to sve potpuno normalno i ali, to ljudi nose iz kuće, mislim, to se preslikava na tu decu pa ta, pa ta deca emituju to na ulici, ispred zgrade i, i onda na osnovu toga biraju te neke ljude. Ali definicija da su Albanci bili, ja koristim naziv Albanci jer smatram da, smatram da meni je to potpuno normalno da su oni bili drugačiji, da su kao eto ih, ne rade ništa, oni su prljavi, oni nas ugnjetavaju i tako dalje, to je definicija bila, prosto, za njih i na osnovu toga su ljudi, su ta deca su neosnovano gajila, imala neku mržnju prema nekom potpuno normalnom detetu s kojim je trebalo da se druže.

Marijana Toma: Reci mi čega se sad, spomenuo si u jednom trenutku da si u principu ti lično više vezan za, za, za Prizren nego za Prištinu, iako si tu rođen i tu odrastao i tako dalje. U Prizren si, pretpostavljam, odlazio za vreme raspusta kod babe i dede i tako nešto, mislim, čega se sećaš sad iz tog Prizrena?

Samir Sezairi: Prizren... Ja volim istoriju i meni je Prizren... To je jedini grad na Kosovu, 'ajde ne računam manastire i te svetkovine, svetkovine, prosto, ovaj, ali Prizren je specifičan grad, on je grad sa dušom. U Prizrenu imate, imate i, i, i, i Srbe i muslimane i Turke i Albance i svi govore. Znači, svi govore sve jezike. Znači to je, to je specifičnost tog grada da svi govore sve jezike i meni je to fascinantno. Jedini grad koji ima reku. Mislim, istinsku reku Bistricu koja je prava, ono, reka.

Grad koji ima kaldrmu, koji ima neku tradiciju, koja ima i džamije i crkve, koje, ovaj... Ja sam odlazio, meni je baba, tatina mama, živela u Prizrenu u gradu. E pa pošto je on dete razvedenih roditelja njegov tata je živio na selu, gore iznad Prizrena i često smo odlazili kod nje. Za Bajrame, za raspuste i onda me je, onda sam često u tom gradu, ovaj, ono provodio i te neke letnje, letnju odmora i vikende, jer smo obilazili baku i voleo sam leto u Prizrenu zato što smo se stalno kupali u Bistrici. I sad iz ove perspektive kad god dođem u Prizren kao ja ovi vidi ovu rečicu, nije više reka to je neki potok.

Sećam se to neko detinjstvo da smo ono, to je bila iz moje vizure tog deteta ozbiljna neka reka jer ti možeš da se kupaš. Ustvari to je jedna rečica mala, ali... Pošto su mi, pošto mi je to celo poreklo iz Prizrena ja sam tu viđao različite te neke ljude, ljude u narodnim nošnjama, ljude koji su prodavali na pijaci iz raznih nekih sredina iz drugih gradova iz kojih su dolazili.

Ta cela ta kultura Prizrena je i dan danas očuvana na neki način. Ima, on ima tu i prva ta jezička barijera koja je probijena je bila u Prizrenu. Jer je grad u kom su živeli, ne znam, Goranci i Muslimani, koliko god se oni danas izjašnjavaju Bošnjaci, ovaj, sve je to deo jednog, jednog folklora takvog zanimljivog shodno političkoj situaciji jer je danas popularno na Kosovu da se izjašnjavaš kao Bošnjak zato što je to kao neki... Gde možeš politički da plivaš, iako mi nemamo nikakve veze sa, sa, sa Bosnom, osim toga što delimo ajd to kao neko ono, verski momenat, ali istinski mi nemamo nikakve veze ni sa tim jezikom, ni sa tom kulturom koja je, koja je u Bosni, ali se ljudi izjašnjavaju kao Bošnjaci zato što je to politički momenat u kom mogu da, da, da učare nešto i za sebe i za tu neku zajednicu. Potpuno legitimno. To je potpuno legitimno. Kao što su i Goranci napravili brend, ja ih zovem brend za sebe. To je oblast jedna planinska koja se zove Gora, ali oni su, oni su, ono kao, lojalni građani jedne zemlje, poštuju, poštuju ustav i zakon i oni su ovde ono priznati kao Goranci i to je potpuno legitimno.

Ali ovaj, cela ta, ceo taj jezik je na primer zanimljiv i ta, ta mešavina tih, tih varijacija tog jezika to, meni je to ja koji nisam znao, mi u kući pričamo ovako. Prosto nemamo, nemamo nijedan dijalekt, odeš u selo i onda čuješ ljude koji govore na neki drugačiji način i onda se ti... Malo je to neprijatno iz ove perspektive, sad naučiš taj neki sleng uslovno rečeno, ali iz ove, iz perspektive deteta je to bilo, sad ti on priča na nekom jeziku, a ti si došo iz nekog grada, sad si ti došo iz Prištine i ti si bitan i ti njemu pričaš: "Pa dobro, ja tebe ništa ne razumem." A u suštini ga razumeš samo što on priča malo drugačije.

Tako da to su, to su mi neke uspomene i Prizren mi je, Prizren mi je užasno drag grad. Meni je, meni je to onako, ovaj, jer imam, imam gomilu tih nekih i prijatelja koje sad i obilazim i ja sam neko ko voli to sam i tebi u onom našem razgovoru telefonskom rekao, ja volim da, da obilazim te neke spomenike kulture. Bez razlike da li su to džamije, crkve ili neki drugi verski objekti, meni je to, to jedno poštovanje prema, prema, prema tradiciji i prema kulturi i prema jednom narodu kojem god. To su Božije kuće verovali mi u Boga ili ne ili u kog Boga verovali, ali ovaj, prosto ja to doživljavam vrlo, vrlo iskreno i emotivno, jer.

U jednom momentu sam odveo svoju mamu, prvi put. Mislim, ljudi imaju strah od nepoznatog. Znači to je najveći, najveći problem nas ovde je strah od nepoznatog i to je ono što ja volim, ja želim da je da probijem tu barijeru da, da, da ljudi upoznaju, upoznajući kulturu, nacije, jezike, ti stvarno upoznaješ suštinski te ljude i širiš te neke vidike, ali ja volim, ja volim da se družim s popovima. Mislim meni je sad ono kad kažeš Samir, kao, ja imam dobrog prijatelja koji je iguman manastira pored Prizrena, Sveti Arhanđeli, ovaj to je pored...

Marijana Toma: Da, da, da, znam.

Samir Sezairi: To je tačno iznad, iznad Prizrena i, prosto smo se ono, kliknuli. I ovaj, ja odlazim na njegovu slavu. Isključivo, znači odlazim specijalno za slavu manastira kod Mihajla, zato što ga poštujem i, ovaj cenim to što je on, jer je on prvo Mihajlo, pa je tek onda, pa je tek onda, ne znam, pravoslavac, pa je ono Srbin, pa je ovaj, pa je pop. I, i, i, tu se onda razbije malo taj, taj, ta, ovaj, negativna priča o tim sveštenim licima, koja, kad ti upoznaš nekog istinskog, neko svešteno lice koje se, zaista veruje u to nešto, onda ti se potpuno, a sa druge strane gledaš na TV-u neke druge ovaj, neke druge ljude, mislim, ili sveštena lica i onda na osnovu tih, tih stvari kreiraš neko mišljenje, ponovo moraš da upoznaš tog nekog čoveka. A ja sam tog Mihajla i onda ga često spominjem kao jedan pozitivan primer, ovaj, tog sveštenog lica.

Moji su, na primer, moja mama je imala taj neki strah šta ćemo mi kao, šta ćemo mi sad u manastiru. Reko: "Dođi u manastir da te upoznam sa sa čovekom". I svoju sestru od strica, koja je rođena u tom selu odakle su moji i koja, koji je udaljen tri kilometra, na primer, od tog sela. Taj moj stric...

Marijana Toma: Ona nikad nije bila u tom manastiru?

Samir Sezairi: Nikad nije bila, a prolazi, svaki dan prolazi, pored tog manastira kad ide u školu, nikad nije bila. Ja sam prvo nju odveo i ona: "Pa šta ćemo mi u manastiru?" Reko: "Idemo da te upoznam", reko: "sa jednim čovekom". I onda smo mi ostali kod njih na večeri neka dva sata da bi se...njena prva rečenica koju je izgovorila kada smo ušli u auto i krenuli: "Ej pa kao, ovaj Mihajlo je super." Pa reko: "Jeste Mihajlo je čovek pre svega, tako da ovaj..." i to je bilo iskustvo moje mame koja više nema, nema taj, taj...

Ona zna obavezno, jer nam je usput, moramo autoputem kad se isključiš za Prizren moraš da prođeš pored manastira, da bi otišao do sela gore. Ja kažem: "Moraćemo kod Mihajla na pet minuta, da se javimo Mihajlu", pa reko: "nastavljamo dalje". Sa, sa, sa Stefanom smo bili, ovaj, tim mojim drugom, tj. nas četvorica smo bili, ovaj, jednog 1. maja. Spojio nam se, spojio nam se praznik, pa smo onda, pa smo onda spojili Uskrs, 1. maj i Đurđevdan i onda smo obilazili sve te, ovaj, i ovaj, crkve i bili smo u Gori tamo oni imaju tradiciju za taj Đurđevdan.

I, ovaj, za 1. maj smo malo tu šetali i, u jednom momentu nam je Mihajlo dao kao šta hoćete da vidite. Ja kažem: “Spavaćemo prvo kod mene gore na, na, na planini”, reko: “ovaj ustajemo ujutru, dolazimo na liturgiju”. Ja sam ustao naravno prvi, oni spavaju. Reko: “Ljudi, čekaj, kasnite, mislim vaša je liturgija, ja ne moram, ne moram da dođem, meni nije problem kao, ali vi kasnite na vašu liturgiju”.

Ovaj, onda smo došli na tu liturgiju i bio je sa nama, bio je jedan prijatelj mog dede koji je, sa kojim je on išao u vojsku, koji je u međuvremenu se, ovaj vratio u hrišćanstvo. Sa 80 i, na primer, tri godine. I potpuni *respect*, ovaj, i u tom momentu oni ulaze na liturgiju Mihajlo drži taj obred i on kaže mom Savi, mom drugu: “Gde je Samir?” “Pa Samir evo ga tu u porti manastira”. “Pa što ne uđe?” Ovaj, kao kako sad to da mu objasni ja sam, ne kapira da sam ja Samir i kao daj zovi ga da dođe, dok nije počela liturgija i tom trenutku prekida Mihajla koji izgleda kao Obeliks. Znači, definicija Mihajla je to kao baburast nos, dva metra, velike šake, znači pravi Obeliks. Znači definicija njega je Obeliks. Kaže: “Čoveče, ne možemo da zovemo dečka na silu je l’ ti znaš da je on Samir, kako da prisustvuje liturgiji.” Jao ja sam skroz zaboravio kao da je, ovaj...

I obilazeći te, te, te manastire bili smo kad već pominjem Visoki Dečani to je jedan za mene od najboljih, najboljih manastira koje sam video, a obišao sam veliku većinu u Srbiji. Ovaj, u povratku nas Mihajlo zove, kao ljudi vratite se, treba mi auto, pošto smo njegovim kolima KS tablama išli da ne bi imali problem.

Vraćamo se i ostanemo nas četvorica u manastiru. U jednom momentu zvoni fiksni telefon i kaže on: “Ja moram do Prizrena u neku nabavku ostaviću vas ovde”, nije, ja reko’ nije problem. Mislim, ja se tamo ponašam kao u svojoj kući apsolutno i odlazi ovaj i zvoni telefon, ja se javim i kažem manastir Sveti Arhangel, izvolite, Samir pored telefona. Šok sa druge strane jedno pet sekundi. Javlja se neka žena, reko’ izvolite gospođo. Kao “je l’ to”, kaže, “manastir?” Reko’ jeste, manastir je, Samir je pored telefona izvolite, kako mogu da Vam pomognem. “Meni treba Mihajlo.” Reko’ Mihajlo je u Prizrenu vratiće se ovaj za nekih par sati, imate neku poruku. Treba da dođe iz Kruševca. Reko’ javiće vam se Mihajlo nije problem.

Neposredno posle toga zove moj drug koji je isto s Kosova, iz Kosovske Mitrovice, Aleksandar i kaže “gde ste?” Reko’ evo nas, evo nas u manastiru. Kaže: “pa šta radite?” Pa evo sedimo sami ostavio nas Mihajlo same. On kaže: “čoveče pazite da ne zapalite taj manastir koji je star vekovima, ko je vama dao da čuvate manastir?” Tako da su to ta neka, ta neka divna, divna moja iskustva koja imam vezana za Prizren generalno.

Marijana Toma: A reci mi, ovaj, to si nekoliko puta spomenuo, ovaj, je l’ si tu sklonost, odnosno, to kao, vidim da voliš jako istoriju, tradiciju i tako dalje. Kad si otkrio tu sklonost u sebi? Je l’ na studijama ili, ili pre toga ili kao klinac?

Samir Sezairi: Meni je to istorija mi je bila nešto što me je zanimalo oduvek. I generalno, kao predmet u školi, ja sam voleo istoriju i kada sam upisivao fakultet prosto nisam imao drugu, nisam imao *back-up* plan u odnosu na političke nauke koje su društvene nauke gde se izučava, hajde istorija kroz razne neke forme. Ali, kako sam nekako sazio i kako sam, pošto sam ja do neke 20 godine, ovaj, nisam odlazio u selo.

Specifičnih odnosa roditelja, ovaj, mog oca, prosto, i mi s druge strane mi smo odlazili u Prizren, al' nismo odlazili u selo. Tek od neke svoje dvadesete godine mi kao praktikujemo da odlazimo. I nas ljudi ne poznaju. Oni nas znaju kao deca nekog, pitaju nas "čiji si ti, ko ti je deda, ko ti je otac", čak i mog oca ne poznaju, jer je on sa svojih 18 godina otiš'o iz, iz tog sela, ali nas povezuju po dedi po stričevima i tako dalje.

E sad kako, kako sam počeo, često, češće da idem, a idem od svoje 20 godine minimum jednom godišnje. Ovaj, mene zanima to kao, ajd da vidimo gde smo mi kao, otkud to naše prezime Sezairi, kako je bilo Sezairević pre toga. Ko je ko je taj naš predak. Pa se onda vraćamo hronološki kroz istoriju i onda dođemo u situaciju da znamo, da ne znamo puno ono kad, kad, kad oduzmemo te godine mi znamo do nekog tog pretka koji je bio 1870. godine. To je došlo pre toga. Nebitno da li je on, da li je on sad ono, pravoslavac bio, katolik ili neki musliman koji je doš'o, ali prosto, mi nemamo informaciju apsolutno nikakvu zato što to ljudi nisu vodili računa o tim stvarima.

Jer je, su migracije stanovništva bile takve da su se na primer pravoslavci iseljavali čim završe školu, pa odlaze u veće gradove, dok su, i školovali su se uglavnom, dok su, na primer ljudi, koji su, koji su pre bili iz tog, na primer, muslimani ovaj oko nas, oni su uglavnom bili neki radnici, taj kraj je vrlo poznat kao, kao radnički kraj, zidari, tesari, ne znam, moleri i tako dalje, keramičari, to je...

Naravno, uvek su bili, bili su siromašni. Bili su užasno siromašni. Veliki broj dece... Tu se i menja ta demografska struktura, jer su jedni odlazili, ovaj, u međuvremenu, a drugi su ostajali i imali su imali su više dece pa se taj procenat stanovništva menjao do neke '95. bilo je 80-20 u korist muslimana. Jezik im je baza, tradicija im je neka baza, ovaj, i...

Al' to sam ja kad, kad, ono odem u selo ja obilazim te grobove. Moja mama kaže: "ti, bre, nisi normalan, ti, misliće ljudi da si ludak." Ali mene zanima to, u redu je kad ti imaš ono grob, ne znam, dede pradede, čukundede i kao ok je. Tu se vidi ta neka raznolikost tih prezimena. Kako su ljudi vraćali, ne znam, deda, ono, pradeda koji se ono, koji je, ovaj, Sezairović i na primer, deda koji je, ovaj Sezairi. A onda na drugoj stric koji je bio klinac kad je jedan od tih stričeva koji je preminuo, na primer, on se preziva Senadović. Potpuno je to, ono, lepeza tih prezimena različita i iz različitih razloga su se oni drugačije, ali ajde da nađemo taj neki koren. Ono, kao, ne zbog toga ko smo sad mi, prosto, ajmo da vidimo odakle potičemo, šta i kako. I ja sam negde našo tu negde hronologiju u, u, u Visokim Dečanima. Slučajno, neki popis stanovništva iz 1571. godine koji su radili Turci.

Znači, to nije sad kao, to smo radili ti i ja, pa smo mi sad krojili po svojoj potrebi i shodno političkoj situaciji nego je to prepis popisa stanovništva preveden na srpski. Istorijski institut u Srbiji, ovaj, koji je radio ima nekih 300 primeraka te knjige “Popis stanovništva za ceo prizrenski sandžak”, odnosno prizrenski okrug. Sandžak je ustvari okrug na turskom.

I ja nađem, nađem, ovaj, nađem, postoji 1571. popis za taj kraj odakle su moji, Sredačke župe i gde postoji selo odakle je moj deda. Ima onako obeleženo bojama, pravoslavci su crveni, zeleni su muslimani, logično - zeleni, ovaj mi smo zeleni i kao ljubičasti su katolici. To selo i ceo taj kraj 1571. godine kad taj urađen taj popis je bio crven, odnosno tamo su živeli pravoslavci, ali ima objašnjenje, zanimljivo, vrlo precizno objašnjenje ko je koliko dugovao za porez, ko je koliko imao žita, koliko je bilo udovica, koliko je bilo neženja, ovaj, i onda ima jedan deo gde objašnjava, tad nisu bila prezimena.

Nego je bio Mihajlo Jovanov, od oca Jovana, vremenom je izvučeno prezime Jovanović verovatno i sad, kao Mihajlo i Jovan i njegov brat, ne znam, Dušan sa sinovima Mehmed i Osman. I postoji objašnjenje u tom delu da su njegova deca prihvatili islam. E sad je to, da li su bili ucenjeni s jedne strane, a s druge strane možda su imali beneficije, jer nisu plaćali državi porez, imali su lagodniji život, živeli su u gradu to su sad različiti, različite situacije, ovaj, zašto su ljudi prihvatili, prihvatili i promenili veru. U međuvremenu, migracije, broj, ovaj, uvećanje porodice je dovelo do toga da ti ljudi...

To je kao u onom filmu, odnosno knjizi “Nož”, kad, kad ovaj, kad onaj hodža koji isto ima poreklo pravoslavno kaže ovaj kao, kad se taj koji je prihvatio islam vratio u Istanbul, on je za svoje roditelje napravio crkvu u tom mestu, a za sebe i svoje potomke napravio džamiju, znači, on je samo nastavio, nastavio tu istu porodicu, ali je za svoje roditelje hrišćane napravio to, a za sebe pošto sad kao veruje u to i njegova deca, je napravio nešto drugo, odnosno džamiju.

Dobro, mene to vuče, imam sad ideju. Sad sam uzeo rodoslov jedan, koji sam kupio novi i imam ideju kad budem otišao da, da nađem nekog starijeg, ovaj, pa dokle znam. Znači, sad kao, da li je to moj deda, pradeda, ne znam ono, dokle znamo taksativno da vidimo ime, prezime, čime se bavio, šta je radio, visina, težina, ko mu je bila žena. Pa da onda hronološki dođemo do mene i da onda prenesemo dalje na sledeće generacije jer od negde može da se krene. Prosto ako oni nisu vodili, a verujem da ima u nekim crkvenim knjigama dok se to ne nađe i ne otvori sigurno ima, ovaj, za taj kraj da su, da se u crkvenim knjigama vodilo to, to neko poreklo. Mislim i te crkvice postoje tamo seoske od kada postoji to selo, vrlo logično. Ali to ću ove godine, to mi je taj neki zadatak kad budem otiš'o tamo krajem, ono, u avgustu da, da vidim i porazgovaram sa nekim pa da temeljno krenem da se malo bavim tim. Pa dokle stignem, videćemo.

Marijana Toma: Reci mi, sad hoću ponovo da te vratim na Prištinu i na, hmm, ajd sad ustvari da te vratim na taj neki period pre, pre rata. Je l' se sećaš nečega, dakle, kada za tebe rat počinje, dakle ti si klinac, ti ono imaš 12, 13 godina, ti živiš u Prištini, to je ajd da kažemo, tebe godine čine, uslovno rečeno, zaštićenim, ali da li ima nešto čega se sećaš, dakle, kako počinju te vesti, da li ima nekih vesti,

koje su prve vesti, kako, kako ti ustvari, koje je tvoje prvo sećanje na to da nešto nije u redu i da počinje rat?

Samir Sezairi: Na primer, bila si na Kosovu, ti znaš da tamo, ono, satelitski tanjiri, znači to je, sad su to moderne kablovske televizije. '90. je kao i svuda u Srbiji, mi smo imali tri kanala. U Beogradu je to možda bilo 'ajde, bilo je i više kanala, ali mi smo, mi smo u Prištini imali RTS 1, 2 i 3 i, i, i TV Prištinu. I to je bio naš pogled u svet, ništa drugo. Znači to, to što nam servirate na tim kanalima mi u to verujemo. Uslovno rečeno verujemo. Dok se nisu pojavili, dok se nisu pojavili, ovaj, satelitske televizije, odnosno, ti satelitski tanjiri.

I sad ti imaš roditelje koji su normalni, koji imaju prijatelje i sa jedne i sa druge strane, koji su neopterećeni tim stvarima, prosto, ti pustiš... Sećam se, znači, kao danas, to mi je taj neki letnji dan, ručak je u četiri obavezan, jer ono kao, mama radi do pola četiri, tata dođe do četiri, već se zna to je, to je vreme za ručak, vesti u četiri. Vesti u četiri na RTSu kao prve i osnovne.

Vremenska prognoza, 32 stepena, toplo je, sporadično se dešava neka, neka pucnjava u okolini Prištine, to je desetak kilometara od tebe, to je kao, kao odavde u Zemunu da se dešava otprilike, to je, to je taj red kilometara, ovaj, ali ništa posebno, to je. I onda puste *Deutsche Welle*. Znači to je bio naš neki izvor informacija ne znam, ono, bilo onih nekih, ono, ne znam, neka, neka američka, isto na srpsko, pa su neke vesti isto bile *Deutsche Welle*, i ti čuješ da su tamo tenkovi, tamo se nešto puca ozbiljno. Mi ručamo, lepo vreme razmišljamo gde ćemo da idemo na more, mislim sad ta fiksacija u glavi.

Marijana Toma: To je izvini, to je '98. je l' tako?

Samir Sezairi: To je '98. Prosto, ljudi su negde, negde i obmanjeni ako, ako su, ako su verovali u ovo jedno kao, onda s druge strane ti imaš ono bukvalno na TVu *Deutsche Welle* i ton i sliku, ovaj, Slobodna Amerika, mislim da je bila, to uveče u pola dvanaest znam da su bile neke vesti, onda je moj tata gledao obavezno. Pustimo vesti u pola osam na RTS kao slušamo te lepe priče i onda pustiš u pola dvanaest i tu doživiš potpuno kao: "Čekaj, bre, šta se ovo dešava, ovo nije normalna situacija". Ali gledajući ove vesti u čet'ri popodne, ti ručaš i planiraš svoje letovanje kao da se ništa ne dešava.

Ovaj da tako to je, to je to neko iskustvo kao i za, i za, i za početak bombardovanja isto. Kao se oni se ubeđuju, oni se međusobno moji roditelji se ubeđuju, kao kaže moj tata, ma kao od toga nema ništa, ma to oni malo prete sad kao pa neće, kao, a ona kaže: "Aman, bre, čoveče javili su sad ono kao, nemam pojma na *Deutsche Welle*, kao avioni poleću večeras." "Ma nema od toga ništa." Znači nas je tako dočekalo bombardovanje, mene je dočekalo.

Marijana Toma: Vi ste bili u Prištini?

Samir Sezairi: Mene bombardovanje dočekalo na večeri. Ja sam klinac, koji je peti razred bio napolju igrao se. Sećam se, taj dan nismo išli u školu, ovaj, ja ono kao - daj mama, gladan sam, da jedem nešto i seo da jedem, ono pola osam samo nestane struje odjednom i neka bomba odjeknula i zatresla se cela zgrada. I to je, u tom trenutku, tad ti u stvari saznaš, saznaješ da je počelo nešto.

Marijana Toma: A ovako u komšiluku, je l' si ti nešto primećivao, dakle, pošto ono Ulpiana je kraj gde imaš, gde su ono svi živeli i ok i tu ima i dosta Albanaca i Srba i Muslimana?

Samir Sezairi: Nije nam, ovaj, ništa se konkretno nije dešavalo dok nije počelo. Znači to je bila ono kao inicijalna reakcija na, na, na neverovatne stvari koje su se desile jer smo mi bili, mi smo bili prvih nedelju dana bombardovanja tamo. Prvih nedelju, možda deset dana bombardovanja, ovaj, i do tad dok se nije desio bombardovanje, dok nije počelo, nije, nije se ništa, nije se ništa spektakularno dešavalo.

Možda se taj dan uoči bombardovanja to bila situacija kao idem nabavku, šta se dešava, ajde da kupimo ono, masovno se kupovala ono voda, zejtin, šećer i brašno i te neke stvari, ali kad je pukla prva ta, ta bomba onda je to, onda se to potpuno poremetilo izgubila se cela, presekla se ta nit gde, gde dolazi do neverovatnih stvari prosto. Danju se nije dešavalo ništa. Uslovno rečeno nije se dešavalo ništa.

Mi smo kao klinci tih bili, bombradovanje je kretalo uveče u početku, posle toga oni su bombardovali i dan i noć, ovaj, ali u početku smo mi, ono, izlazili napolje i igrali se, normalno albanska deca su bila kući, nisu izlazila nigde. Muškarci nisu izlazili nigde, bez razlike ko god da je bio, znači nevezano da l' si ti Srbin ili Albanac, prosto ako si Albanac onda te deportuju, ako si Srbin onda te uzimaju u rezervni sastav vojske prosto ono kao, majke su odlazile, sećam se, moja mama je išla stalno u neku nabavku ovaj, ali je, je to u jednom trenutku poremetilo sve da smo, ne sećaš se...

Ja se ne sećam ničeg, prosto nisam imao doživljaj taj kao iz te perspektive kao deteta, ali meni je ujak živeo u zgradi iznad, on je lekar i, ovaj, kaže: "Vidi, ja neću da ostajem ovde, idem za Makedoniju. Ovaj, kao ajde dođi da uzmeš neke stvari". Kaže meni mama, kao idem do njega da uzmem neke stvari. Trebao sam neku tv kameru da uzmem od njega.

I ja vidim ispred zgrade dolaze neki, ovaj, ono džipovi, otvoreni, prosto ljudi u maksu, maskirnim uniformama, s kapama i ulaze po zgradama. Čuju oni da mi pričamo srpski, nemamo nikakav problem, mislim dete, šta dete zna uopšte šta je u toku. Mi smo uzeli tu kameru vratili se kući. Kao oni šta se dešava, reko' nemam pojma, neki ljudi tamo idu po zgradama, ovaj, sad da l' su tad počeli već da, da, da izbacuju ljude iz stanova to ne znam, ali se sećam tih reki ljudi koji su, koji su kroz tu ulicu, koja je sad bulevar, tad je bila sa dve trake, koje su sa Sunčanim bregom odozgo, ovaj, potpuno, znači, to su ljudi koji su, znači, nosili cebe, decu i te neke osnovne stvari, samo su, samo su usmeravani na neke, na

neki voz koji ih je vodio, ne znam, do granice sa Makedonijom ili do granice sa Albanijom, znači to je, toga se, tih stvari se sećam kao, kao danas, potpuno kao danas.

Ali dok, dok se nije desilo bombardovanje, moj tata je bio ubeđen ma ne, ne, od toga nema ništa. Mislim i kad se završilo bombardovanje, on je utopista koji je verovao donekle kao, pošto smo mi imali firmu koja se bavila staklom, i kao, jaoj super, sad će da se završi bombardovanje, kao ima da se radi ovde koliko hoćeš kao. Jer, negde su naivno, ovaj, verovatno to, mi sad koji smo sad to doživeli, svi koji su preživeli neki, neki rat, direktni ili indirektni, oni znaju da vraćanje na staro nema. Znači nema, nikada nema vraćanja, ni približno tome nema, ali verovatno ljudi koji to nikad nisu doživeli, oni imaju i dalje taj utopistički momenat kao, ma nema veze završilo se to, vratićemo se, svako će se vratiti svojoj kući, već od ponedeljka krećemo da radimo pos' o kao, od toga nema ništa, cela ta...

Drugi Deo

Marijana Toma: Rekao si da ste vi bili sedam dana, koliko sam ja razumela, dok je trajalo bombardovanje, u Prištini. Kako ste odlučili da odete? Mislim šta je, šta je, mislim, s obzirom da je tvoj tata bio da od toga nema ništa.

Samir Sezairi: Mi smo, mi smo, ovaj, prosto ideja je bila da... Prvi dan bombardovanja... Bombardovanje, mislim, prosto kad ne veruješ u to, to, to te zateče, klasično. Nas je zateklo bombardovanje, a mogli smo mnogo ranije da, da, da odemo, jer smo imali, jer smo imali tu kao, babu i dedu koji žive u Skoplju, kao potpuno smo mogli da uopšte ne proživljavamo taj momenat. Počelo bombardovanje, mi donosimo odluku kao ok idemo za, za, za Skoplje. Da li je to bio drugi dan bombardovanja ili treći i došli smo do granice. I vratili su nas s granice.

Marijana Toma: Ko? Policija?

Samir Sezairi: Policija, da. Vrate nas. Na putu nema nikog. Moja mama s detetom koje ima trideset dana, nas dvoje klinaca pozadi, tata koji nas bukvalno ono kao samo da nas odveze do granice i on se vraća za Prištinu. U međuvremenu oni u Kačaničkoj klisuri gađaju, gađaju neke punktove vojske, gađaju ovaj neke tunele, oni vojni policajci. Tata je imao neke prijatelje, pošto, pošto je on sarađivao sa, sa aerodromom vojnim i sa vojskom i onda je imao prijatelje neke koji su bili vojna lica i on kao, čoveče, nemoj da ideš. Kao, ajde ako insistiraš toliko, nema veze obezbedićemo ti prolaz da stigneš do, do, do, ovaj, do, do granice sa Makedonijom.

Mi dođemo do granice sa Makedonijom i čovek nas vrati na granici. Žive duše nema, kao u američkim filmovima, onim, onim, bukvalno Las Vegas kad se vrti onaj, ona trava, nema žive duše, ništa ne radi, i on nama kaže, kao, "ne možete da prođete plaća se neka administrativna taksa za prelaz preko granice" i kaže nemate to. "Gde da platim to, ništa ne radi, država vanredno stanje", kao, "ne, ne, kao

ne možete”. Kad smo se vraćali nazad, u Kačaniku nas sačekaju neki, neki, neka paravojska nešto, nemam pojma, pa onda u jednom trenutku taj jedan uperi neki mitrajez u mog oca, kao gde si krenuo ti, gde ideš ti, ti napuštaš Kosovo kao mi ostajemo ovde da branimo Kosovo, ovaj, a pritom sedi žena pored njega sa detetom koje ima mesec dana, ovaj...

I ajde sve smo to nekako prešli, vraćamo se, vratili smo se u Prištinu i u jednom momentu, mislim sad, sad si me i ti zatekla jer sad kad lociram sve, sve te neke uspomene koliko su, koliko su moji roditelji bili naivni užasno su naivni. U jednom momentu, ovaj, kaže tata postoji varijanta da se ode, da se ode, na, ovaj, za Skoplje vozom. Kao pa ajde, mi klinci nikad nismo putovali vozom. I sad on ostaje u Prištini ovaj vozi nas do te željezničke stanice, a sa nama idu mamina rođena sestra, koja ima dvoje dece, i moj teča i mi dobijamo neki kupe. Smestili se u kupeu nas sedmoro, osmoro. Nas osmoro sa ovim malim Damirom i, ovaj, i voz kreće. U međuvremenu, na nekom delu gde su, ovaj, ne baš na željezničkoj stanici, nego van željezničke stanice, na primer u Kosovu Polju, su, čeka masa nekih...

Ustvari, mi smo bili u Kosovu Polju tamo na železničkoj stanici i sad mi prolazimo ovamo kroz Prištinu da se pri, da se prikupe i neki drugi putnici, u jednom momentu reka ljudi ulazi u taj voz. To su sad ono, kao, majke s decom, ovaj, Albanci koji spavaju po onim hodnicima, znači, oni su tol'ko nagruvani tu i načičkani u tom prolazu da ne može da se ode do, do toaleta. Voz kreće, i stiže do nekog, ne znam mesta, da li je Lipljan, i tu staje. Pada mrak. I u tom momentu vidiš kako gore kuće sa strane, okolo. Voz stoji ne pomera se nigde, ništa se ne dešava. Ljudi iskaču iz voza. Policija ih vraća u voz, nasilno. Taj voz je išao tako do, do, do granice sa Makedonijom i tu je stao. I onda svi napolje. Mi smo, ja kažem, moji roditelji su potpuno nevini, oni su mislili kao da idemo u Beograd, Novi Sad i sačekaćete tamo baba i deda na železničkoj stanici u Skoplju, kao. Voz je stao na granici sa Makedonijom i kaže - izađite napolje.

Marijana Toma: Policija, je l'?

Samir Sezairi: Policija. Izađite napolje. I kaže morate da idete po šinama. Minirano je sve pored šina. Sad kao moja mama nosi dete koje ima mesec dana, mi klinci od 12 godina, devet godina, ovaj, brat i sestra od tetke oni su, ono, isto neko naše godište, reka nekih ljudi ide po šinama. U jednom momentu dolazimo do te makedonske granice i kaže njihovi policajci koji su se spustili dole do, do, do železničke pruge. Pruga ide pored. I kreće da, vidi moju mamu s detetom, i kreće, kreće da priča sa njom. Moja mama priča na makedonskom, završila je školu na makedonskom i kaže: “Gospodo, kao?” I ona kaže: “Pa mene čeka otac, kao i brat čekaju me.” I on kaže: “Pa dobro, dođite ajde do, do, gore da se ugrejete.” To je mart mesec, mislim hladno je. I kaže: “Dođite da se ugrejete, ovaj, gore u policijskoj stanici.” A ona kaže: “Ali ja imam još dvoje dece.”

Mislim, nama kao klincima tada to doživljaj, ali iz ove perspektive ili iz njene perspektive kao majke koja je sama sa troje dece to je najstrašnije. U međuvremenu kao dolazi naša tetka, teča i, i njih dvoje. I oni zovu, iz policijske stanice zovu. Deda nas, deda nas i ujak čekaju na železničkoj stanici jer je to bio

taj, taj neki momenat, voz ide do, do železničke stanice, izađeš k'o gospodin, sačekaju te. Kao oni zovu kući, kao znate vaša ćerka je kaže, kod nas u policijskoj stanici na granici, na graničnom prelazu. Onda oni dolaze po nas kolima, odlazimo kod njih i tako, ustvari, mi ostajemo na neki način u Skoplju.

Došli smo za Beograd odmah '99 dok smo pokušali da budemo svi ovde. Tata je shvatio da je to ekonomski u tom momentu nemoguće, jer iznajmiš stan, žena koja trenutno ne radi. Mislim radi, kao prima platu, ali troje dece, dvoje idu u školu, ovaj mali mora se...Negde oko njega su najveće potrebe, posao u Zemunu i on je ostao u Beogradu, ali je išao relacija Beograd - Priština. Mi smo tako, uslovno rečeno, ostali u Skoplju od te '99 do 2004. godine. Naša, to je naša sreća, kol'ko god to izgledalo traumatično, ali mi smo imali tu sreću da smo imali da smo imali nekog, da su nas prosto videli, da smo ponovo kažem taj jezik, da moja mama govori makedonski, ovaj, kao srpski, tamo je završila školu, govori albanski kao srpski, ali ovaj, drugi ljudi nisu imali tu, tu, tu sreću, uslovno rečeno.

Oni su završili u nekim kampovima, ovaj, nekih 15, 20 kilometara od Skoplja i živeli u tom centru. Velika većina njih je ovde napustila Makedoniju, jer su dobili te neke vize ono kao, zemlje Evropske unije su prihvatili, prihvatili, ovaj, te izbeglice. Velika većina se i vratila nazad posle toga, misleći da se vraćaju u neki bolji život na Kosovu, međutim, mislim da su oni iz ove perspektive mnogo, mnogo svesniji da je malo gore. Manjini je uvek, uvek super, ali toj većini ljudi koji, realnih ljudi je život mnogo teži jer žive potpuno u nekoj državi koja je polu država kako god. Ali imali smo mogućnost da odemo u Australiju. Mamin ujak živi u Australiji jedan od '68. godine, '70. Ova dvojica drugih su otišli '90. godina kad je bio rat u Bosni.

Marijana Toma: Je l' su oni živeli na Kosovu?

Samir Sezairi: Oni su živeli na Kosovu, ali su živeli u selu. Oni su živeli gore u, u selu iznad Prizrena, ali su u međuvremenu kad je počeo rat u Bosni, oni su otišli. Ne znam kako su se zatekli, ovaj, jer su tad tražili, aplicirali za vizu i zatekli su se u Bosni bili, bila je ta neka ideja preko Bosne možete da dobijete, da dobijete, ovaj, vizu i onda su bili tamo i onda su oni otišli za Australije i... Moja mama je bila: "Idem bez tebe." Bez moga oca kao, ako ti ne želiš. Moj otac je bio vezan i za majku, dete razvedenih roditelja, pa je vezan za majku. "Ne mogu da ostavim nju i nekretnine, šta ćemo tamo da radimo." Iz ove perspektive zidove niko ne može da ti uzme. Ako imaš, ako imaš papir pravi, potpuno je to nebitno Ali, iz te njegove perspektive, kol'ko se imućio i stvarao u životu i kol'ko je radio da nama stvori neke bolje uslove, ja njega mogu da razumem zašto je on odlučio da ipak ne ode. Mama nije mogla da ode, ipak je, ipak je imala troje dece, pogotovo to koje je bilo jako malo.

Da smo otišli tad '99 godine mi bismo bez problema otišli, a ovaj, onda je ona aplicirala 2001. Ona je, ovaj, to je za nju bila ozbiljna trauma. Ona je, tu je već ona bila presekla i rekla: "Ako ti ne želiš da ideš, ja idem s decom, ti dođi kad god, ako uopšte želiš da dođeš u Australiju, ne želi da dođeš". Međutim, 2001. godine situacija se potpuno promenila. Mi smo ostali u Skoplju, imali smo taj neki status, bili smo u nekom procesu dobijanja državljanstva, ali smo imali status izbeglica.

Ovaj, Albanci su se vratili '99 na Kosovo, e sad su u Skoplje došli i jedan deo Srba i svih ostalih kao izbeglice. Moja mama aplicira za australijsku vizu. Nije mogla više da izdrži prosto kao... Aplicira za australijsku vizu, ujak šalje dokumentaciju tamo i kaže ovaj: "Imaš garantno pismo, ne znam kakve su ti šanse da uspeš." Pošto ona zna engleski, ona je sama završila, popunila obrazac, sve objasnila tamo, ali u australijskoj vizi, u toj dokumentaciji, piše navedite razlog konkretan zašto ne možete da se vratite na Kosovo i Metohiju. Konkretan. Ne uopšten razlog. To zato što ne govorite, zato što govorite srpski jezik, to zato što ne možete da idete u srpske škole, to su stvari koje su univerzalne i koje mogu... nisu, nisu konkretne.

E sad mi smo imali situaciju kad, kad nismo mogli da navedemo neki konkretan razlog zašto ne možemo da se vratimo, sem toga da ne možemo da pričamo srpski, da idemo u srpske škole, prosto nama je, oni traže konkretan razlog zašto ne možete da se vratite. Mamina sestra, starija godinu dana od mame, nije želela da ide u Australiju uopšte. Moj teča je onaj prototip Balkanca koji govori pričaj srpski da te ceo svet razum. Čak i u Makedoniji, pošto je i on bio u Makedoniji, on priča na srpskom. Reko', čoveče, ne možeš, ne poštuješ ljude. Mislim, nije kineski jezik, pa da je i kineski naučićeš bra malo da se iskomuniciraš, reko' daj nauči da možeš da komuniciraš. Ma ne, kao, oni mene sve razumeju. Pa jeste, reko', ali ne poštuješ ih. Znači, to je...

Ja volim kad odem na Kosovo, kol'ko god znam dvadesetak reči, ja njima lepo na albanskom kažem dobar dan, doviđenja i hvala vam puno. Znači to što ne znam posle toga, izvinite, ja znam samo toliko, ali ih ispoštuješ i onda oni to uzmu kao uvažavanje, uvažavanje da, da ih ti poštuješ i nema negativne situacije. Mama popuni, na primer, tu aplikaciju za iseljeničku vizu i za nju. Kaže: Evo, ajd popuniću ti, 'ajd nema veze da probamo." Ali ovi su imali konkretan, u toj napomeni, konkretan razlog zašto ne mogu da se vrate. Tečin rođeni brat je radio u policiji, tečin bratanac je radio u policiji i tečina snaja je posle '99 godine upucana. Znači, ona je imala četiri prostrelne rane. Žena na ulici. Samo je prošao automobil i upuc'o je. I preživela je znači, imala je, ni nijedan vitalni organ bio oštećen.

E sad to je, prijavljeno naravno policiji, oni imaju u svoj toj svojoj dokumentaciji i sve to i oni navedu konkretan razlog. Zato što, ne znam, član naše porodice taj i taj je upucan i tako dalje. E sad, za australijsku vizu je, je specifično to ako te oni pozovu, ako dobiješ mail od njih, od njih potvrđan, odnosno kažu ti kao, mi bi voleli da zakažemo intervju sa vama to je to. Znači, uslovno rečeno da li je, ne znam, 1% ljudi odbijeno uopšte, posle intervjuja. I oni koji nisu želeli da idu u Australiju, oni su otišli. I evo ih žive u Sidneju od 2001. godine, a moja mama je imala tih godinu dana ozbiljne traume jer je to nju ozbiljno pogađalo. Taj je negativan, negativan, ovaj, negativan odgovor, a aplicirala je pa jedno pet puta, šest za Australiju.

Mi na kraju nismo otišli. Oni su u Australiji, super im je tamo, viđamo se svake godine ili svake druge kad dođu ovde. Ovaj, za razliku od, od nas, oni, oni imaju i dalje tu tradiciju kao, pošto se pre dve godine, pre tri godine udala sestra, a ovaj, prošle godine se ud'o brat i oni - mi hoćemo da nađemo iz

svog kraja. I onda tu ima svadba na Kosovu dole. Ima svadba u Australiji za njih tamo, za te naše rođake, koji žive u Australiji koji ne mogu da dođu, jednu svadbu i onda za druge ovde, tako da...

Mi smo 2004. igrom slučaja došli, došli u Beograd i to je dobra odluka mog oca. Jer je on već bio u Beogradu ovde i napravio taj neki, tu neku bazu i temelj svega toga. Ja sam doš'o u trećoj godini, kad sam završio treću godinu gimnazije, iako sam istinski želeo da ostanem još godinu dana. Moja sestra je završila osmi razred je ona došla, završila osmi razred u Skoplju i došla, ovaj u Beograd i upisala gimnaziju. A ja sam želeo da ostanem još jednu godinu, mada iz ove perspektive ponovo smatram da je to dobra odluka, jer sam ja za godinu dana završio ovde upoznao grad, upoznao ljude i bukvalno se kao, kao da sam i živeo ovde upisao na fakultet, bez nekog problema prilagođavanja novoj sredini. Ja sam to doživeo već godinu u srednjoj školi godinu dana ranije.

Marijana Toma: Koji si gimnaziju upisao?

Samir Sezairi: XII.

Marina Toma: Aaaaa, fino.

Samir Sezairi: XII gimnaziju i mi smo treća, moj Damir je treća generacija naše porodice koja je završila XII gimnaziju.

Marijana Toma: Fino, ko ti je predavao istoriju?

Samir Sezairi: Sonja Erceg.

Marijana Toma: A Erceg, dobro, nije.

Samir Sezairi: Nije, Sonja Erceg i Sonja Erceg je, ja sam kod nje imao jedinicu na polugodištu, a znao sam za pet. Al' sam, ona mi kaže: "Slušaj, ti znaš za pet, ali ja ne mogu dok ti ne popravim ovu jedinicu sa polugodišta, ja ne mogu da ti dam veću ocenu." Ali me je vukla ta istorija i ta, ta, tako da, ovaj...

Marijana Toma: A reci mi sad, znači, ti dolaziš, pretpostavljam da, da ste na Voždovcu živeli je l' tako?

Samir Sezairi: Živeli smo u Južnom bulevaru. Meni je, jer sam ja išao u opštu gimnaziju u Skoplju. I onda je meni bilo specifično ovde mor'o sam da nađem za tu jednu godinu opštu gimnaziju, a XII je bila opšta gimnazija, nije bila ni društveni smer, ni prirodni nego je bila opšta gimnazija i onda mi je, i onda mi je bila vrlo, vrlo blizu. U međuvremenu smo sa, sa Vračara prešli na Voždovac, pa mi je isto razmak mi je taj neki, ali mi je jedno onako iskustvo tih godinu dana, ono *survival* klasičan dok sam se uklopio u sve to jer sam iš'o u neku potpuno drugačiju školu u Skoplju i im'o neko specifično drugačije društvo i bavio se nekim sportom pa sam, pa sam im'o neke beneficije i onda dolaziš ovde, u jedan

razred koji je najbolji u celoj školi. Ne, u generaciji nego najbolji u celoj školi od prve do četvrte godine, jer je proseak mog razreda je bio 4,60.

Marijana Toma: Kako je išlo, išlo to? Mislim, kako je to izgledalo, kako su te dočekali? Ti si došao iz Skoplja, opet, tebi je maternji bio srpski, naravno, koji god, naš jezik. Kako je to izgledalo? Jesi li si imao neka iskustva ono?

Samir Sezairi: Pa njima, njima je bilo specifično, doš'o neki Makedonac.

Marijana Toma: (...)

Samir Sezairi: (nečujno) kao. I sećam se moje profesorke srpskog koja mi kaže - Šta si ti im'o iz srpskog u Makedoniji? Ja rek'o: "Pa ja srpski nisam imao u Makedoniji."

Marijana Toma: (...)

Samir Sezairi: Ali ovaj, ja sam došao iz jedne potpuno drugačije škole i, i, i imao sam averziju prema Beogradu. Generalno, ja sam imao averziju prema Beogradu. Ja ga sad ne bi menjao nizašta na svetu, meni je ovo najlepši grad na svetu. Mislim, nemam problem da se preselim bilo gde, ali kao Beograd je meni ono epicentar svega.

Marijana Toma: A što si imao averziju?

Samir Sezairi: Pa zato što kad god sam dolazio u Beograd, meni se nešto dešavalo. Ja dođem sa mora u Beograd, ja završim u bolnici. Neka infekcija, nešto ono. Ja uvek dođem u Beograd umesto da dođem tih sedam dana ovaj kao nešto ono kao da se odmorim ja uvek završim negde u bolnici ili nego kod mojih ima ili se Damir razboli... Znači uvek se nešto dešava i za Beograd nas nikad do te 2004. nije vezivalo nešto pozitivno. I ovaj, cela ta moja škola u Skoplju bila drugačija mi smo se onako družili masovno i bilo je jedno fino, i fino društvo i ja sam igr'o košarku za školu i onda smo osvojili te neke vredne nagrade za na državnom takmičenju. I ja uglavnom nisam ni, nisam ni mogao, nisam se nešto ni cimao previše oko... Moja mama kaže uvek: "Ti si uvek igr'o na taj neki šarm, na tu neku priču, nikad, uvek si igrao manje na učenje, uvek je to bilo."

I od osnovne škole meni je posle sam prihvatio tu definiciju da na taj način prolazim kroz, kroz obrazovanje čak i na fakultetu. Trudio sam se koliko sam mor'o da se trudim. Ali sam onda upao u jednu sredinu gde su oni svi učenjaci klasični. I gde, ovaj... Kod njih nema prozivanja da te profesor prozove da odgovaraš, svi se javljaju dobrovoljno. Ja sam bio u šoku, reko', "čoveče, "šta vi ovde radite, bre ljudi, kao. "Je l' ima ko će da odgovara?" I od njih 35, njih osam diže ruke da odgovara. I sad drugarica koja sedi pored mene kaže: "Ti nećeš da se javiš?" Reko' pa malo vas ima dovoljno, što bih se

ja sad javljao i to je bilo zanimljivo. Ja sam išao samo u školu, meni je bilo ono kao malo u Beogradu škola i trening i kuća.

Marijana Toma: Trenirao si košarku je l'?

Samir Sezairi: I nisam nosio ranac uvek sam nosio, nisam nosio, ovaj, ranac s knjigama, nego sam nosio torbu, sportsku torbu gde sam im'o patike, loptu svoju, opremu i knjige, ali sam... Ja ostavio i društvo i tu neku devojkicu, simpatiju koju da kažem, koju sam imao u Skoplju i posle sam se jako teško tih prvih šest meseci prilagodio. I celo, ceo taj, celo to moje društvo iz osnovne škole i srednje škole je bilo zatvoreno, jer se oni nisu družili sa drugim razredima i svi su uvek bili: "Evo ih ovi ludaci, vidi ovi štreberi", ali bilo im je simpatično jer sam ja neki novi, došao sam. "Odakle si", "Iz Skoplja." "Šta radiš?" A zovem se Samir sad kao oni ponovo povezuju. Mislim, ljudi malo nisu obavješteni, jer ja imam meni i dan danas posle toliko godina stižu poruke za Uskrs, za Božić i ja uredno odgovaram "Hristos se rodi, Vaistinu se rodi", i dalje, ali bez problema jer ja to ne smatram da su to provokacije.

Jer ljudi ne razmišljaju, nisu opterećeni tim stvarima ili ih ne zanima taj neki deo i onda ono pošalju, "ej drag si mi, ajd kao i tebi", i ti onda kažeš "vidi ja to ne slavim". "Jao izvini molim te, nije bilo." Ali u toj školi je njima isto to bilo zanimljivo dok nisu počeli da dolaze ocene i sad... Ja dobijem jedinicu. Zato što sam imao taj, tu nostalgiju prema Skoplju i prema svim tim i, i društvom i školom i nisam se nešto cimao preterano i sad ono kao, oni se utrkuju tamo ko će da dobije peticu, ja dobijem jedan i meni ova kaže, devojkica, moja drugarica, kaže: "Ti nam kvariš prosek razreda." I ja reko', molim? Kao, da.

I onda, tako smo se družili, imali svoje neke male baze, ovaj, ovi koji su štreberi oni se družu tamo, ovi koji su sportisti oni se drže, a, ovaj, a čak nisam imao, nisam imao ni za fizičko, nisam imao društvo, jer sam se, jer sam igrao košarku sa, sa devojkicama uslovno rečeno, jer su mi muškarci bili limitirani sportski. Od 35 ljudi u razredu, ja sam imao sedam muškaraca, od toga jedan trenira ples, jedan je biciklista i ovi ostali ne rade ništa, kao. Čak nismo imali ni ekipu za fudbal u jednom momentu su nam, ovaj, uleteli drugarica ta. A 29 devojkica u razredu. U jednom momentu jedna kaže: "Evo ako treba, ja ću da branim kaže za našu ekipu u razredu."

Tako da to su uglavnom i ne družim se sad sa, sa, sa, sa tom, sa tim društvom iz škole. Doduše bio sam godinu dana. Družimo se. Odemo na... Pre dve godine smo imali deset godina mature i kaže moja mama: "Šta ćeš ti za deset godina mature, ti si išao samo godinu dana?" I onda kaže: "A znam zašto hoćeš da ideš. Hoćeš ti da vidiš ko je tamo, koja se neka udala, da l' neka udala, koja je slobodna." Reko: "Pa da mama, sad je pravi trenutak da se mi suštinski upoznamo", ovaj, zato sam i bio. Ali, družim se sa njima to kao imamo neku grupu, pa onda odemo na neku večeru to neko društvo koje je, koje je ovde u Beogradu, ali generalno, ovaj, imam neko potpuno drugo društvo, mislim drago mi je da ih vidim, ali nismo ostali u tim nekim bliskim odnosima možda sa jedno ili dvoje ljudi koji su mi...

Družim se sa Stefanom i sa Savom, to su mi drugari, to su mi, to su mi drugari iz Prištine koje znam ovde. Mislim, Savu znam 27, 28 godina, ali sam ga sreo, ali sam ga sreo u školi, išli smo u istu školu, razred pored razreda, i on zna da sam ja Samir, poznat sam mu iz, iz Prištine, ali ne može da poveže Samir iz Skoplja, nije mu to, ovaj i onda smo, onda smo, ovaj, nastavili da se družimo. Tako da potpuno neka, društvo mi je potpuno nevezano za taj deo mog obrazovanja, to su ljudi potpuno sa strane i imamo neke zajedničke teme i interesovanja različita.

Marijana Toma: A ti si 2006., je l' tako upisao fakultet?

Samir Sezairi: 2005.

Marijana Toma: 2005. upisao fakultet i zašto političke nauke?

Samir Sezairi: Ja sam uvek bio... Mene je ta nepravda, to me je, to me je užasno pogađalo.

Marijana Toma: U kom smislu?

Samir Sezairi: Zato što, na primer, kod nas u porodici, moj stric je bio član srpske delegacije u Parizu i u Rambujeu '99 godine i bio je član SPSa ono kao ovaj, i mi i dan danas imamo te neke, obožavamo se, on je meni drugi otac, ali, pošto tata nije tu, ovaj, ali nikad ne pričamo o politici.

Kad god pričamo o politici mi imamo različite stavove i onda se posvađamo oko toga i ne razgovaramo dve nedelje i onda slušaj, znači, ti imaš svoj stav, ja ga poštujem iz određenog razloga, kako god. Zaista ja se trudim da ljude, da stavove životne, političke i verske, kakve god, ispoštujem. Da l' to meni odgovara ili ne i onda imamo ta neka, te neke, ovaj, neka prepucavanja. Ali sam voleo vesti kao mali i, i kad si me vratila na to na, na, na, na te stvari '99 godine, ti slušaš jednu vest u čet'ri, slušaš sasvim suprotnu vest u, u, u, u nekom drugom, u nekom drugom programu, nekoj drugoj televiziji.

Proživiš to da su neki ljudi doživeli nepravdu, istinsku nepravdu. Tu mislim na sve nas, jer mi smo kolateralna šteta neke politike, pogrešne politike. Svi koji smo živeli na Kosovu mi smo, mi smo šteta te jedne politike. Da je politika možda bila malo drugačija i ispravnija, stvari bi i dalje mogle da funkcionišu, jer su funkcionisale vekovima.

Marijana Toma: (...)

Samir Sezairi: Na taj način. I zato me ta, te političke nauke su me nekako vezivali i ta građanska opcija i to, ovaj, ta demokratija, to je meni bilo uvek, uvek nešto što sam poštovao. Ja nikad nisam im'o, nikad sebi nisam dozvolio da imam problem zato što sam Samir. Čak smatram da je to, da je to neko bogastvo, što smo, što smo različiti i nikad sebe nisam doveo u situaciju da mi to bude minus. Ljudi kažu kao moraš da se trudiš više, moraš ovako moraš, ali, prosto, ja to, ja nemam tu jer nikad nikom

nisam ni dao priliku da me, da to bude, da to bude razlog zašto sam ja manje vredan, zato što sam ja drugačiji, jer ja s tim nemam problem ovaj u, u...

Jedna anegdota onako zanimljiva, politička, ako mogu, ovaj, pošto sam ja odbornik u Skupštini opštine ovde na Vračaru ispred Demokratske stranke. I sad usvajamo budžet 2016. godine. Predsednik skupštine, da, ustvari zamenik predsednika opštine je sa Kosova, član veća je sa Kosova, pravoslavci naravno. A direktor jednog preduzeća, ovaj, je sa Kosova, ovaj, odbornik DSSa, jedini, je isto sa Kosova i ja sam odbornik DSA sa Kosova. I sad, kako sedimo u onim, ovaj, onim klupicama našim odborničkim, u jednom trenutku meni bio uključen mikrofon.

Usvajamo budžet i predsednica skupštine kaže ovaj: “Čestitamo, usvojili smo budžet za 2016. godinu, hvala vam puno što ste, što ste glasali.” E sad, a ja sam to ustvari, rek'o za sebe. U tom momentu ja kažem: “Pa čoveče, dali smo Šiptarima Kosovo, a vi ni budžet na Vračaru ne možete da usvojite.” E sad, pošto je mikrofon bio uključen, tu su bili i mediji, tu su bile i ostale odborničke grupe i sad se svi okreću prema meni ja kažem: “Pa to je surova istina, da vam nismo mi nas šestoro, nas šestorica koji smo bili sa Kosova vi reko' ni budžet ne možete da usvojite na Vračaru.”

Ali kada izbijete argument taj da si ti, ne znam, Šiptar, da si ti četnik, da si ti ustaša, da si Hrvat, da si musliman šta god, ljudi ne mogu da se uhvate za to, jer tebe to ne pogađa. Jer za Kosovo je ona definicija, nevezano da l' si ti Srbin, Albanac, musliman ili, ili šta god, znači, ti koji su došli '99 u, u Srbiju, oni su svi bili Šiptari. Ono kao, čekajte bre, ljudi, pa kako bre, moj Sava može biti Šiptar, kao, slavite istu slavu kao ne, ne kao, to je, to je taj, taj, taj sklop u glavi kao: “ma evo ih došli ovi Šiptari s Kosova.” “Ok, jesmo Šiptari s Kosova? Onda ćemo mi da budemo Šiptari s Kosova koji glasamo na Vračaru bez problema.”

Ali onda kad izbijete taj argument, onda ljudi ne mogu da se uhvate za to. Jer onda mogu da vas gledaju da l' ste obrazovani ili niste ili da to bude, da to budu istinske vrednosti za koje ili mane za koje će da se uhvate, a to odakle smo mi, taj argument je izbijen od samog početka, kad ja taj problem nemam, tako da, ovaj...

Marijana Toma: Reci mi kako, kako je bilo studirati to u Beogradu? Znači, sad si spomenuo to, da su, da su ljudi koji su došli '99 godine ovaj, često ajde da kažemo nailazili na, na, na otpor, na neku vrstu, mislim, otpora, neku vrstu takvog ponašanja. Ti si došao, dakle, iz Skoplja, ti si sad upisao Fakultet političkih nauka, koji je jedna od najprestižnijih škola u Beogradu. Tu dolazi dosta ljudi koji uslovno rečeno pripadaju eliti. Kako to izgleda za tebe kao za jednog uslovno rečeno, bez obzira što si ti imao tih godinu dana da se privikneš, uslovno rečeno, za jednog *outsider*?

Samir Sezairi: Da, pa, nikad ja nisam, na primer, na fakultetu doživeo tu neku, tu neku neprijatnost zato što smo... Čak je to na neki način bilo kao: “Jaoj, on je sa Kosova.” I onda igraš na sentiment taj kao, “jaoj mi smo došli odozdo, znate nama je teško” i tako dalje, al ovaj, tako da je to na neki način

uslovno rečeno i prednost, možda. Jer su i ti profesori bili ljudi koji su obrazovani i koji su imali ta neka iskustva i koji poznaju ko je odakle, iz kog kraja pa im je to jako...

Ono kad me pitaju - Aha, kao ti si ne znam iz tog kraja, kao iz tog sela, prosto nisu povezivali, a ja nisam osetio. Mislim da su na fakultetu, da je u mojoj generaciji isto bilo ljudi koji su došli iz Novog Pazara iz nekih drugih gradova, iz Hrvatske iz Bosne, ali da nije postojala ta, ta podeljenost. Čak ni u tom, ni u tom druženju nije postojala jer smo... Možda je to moja perspektiva, možda ja imam iskrivljenu perspektivu, ali meni je to bilo super kao, svi smo se skupili odnekud kao, pa, pa se družimo, ja nisam pravio tu razliku.

Ponovo ja to kažem, verovatno nosim iz kuće pa mi je to, pa je to moj problem. Ali nije to bila, nije to bila neka, neka, neka anomalija, uslovno rečeno, čak ja sam to ponekad i koristio kao prednost, da na emociju, ovaj, da na emociju i ljubav prema Kosovu dobijem neki bod, da ne kažem ocenu više. Ali, pa ja sam se trudio da upravo to prenesem i na, i na moju sestru i na mog brata. Mi nismo, nismo osetili.

Damiru je možda najlakše, jer kao Damir, on može da prođe svuda, uslovno rečeno, dobro i moja sestra može da prođe, ona je Sabrina, pa je, ovaj, pa su to neka imena koja su univerzalna, ajde ja kao Samir, ali sam ja i za to imao, im'o isto, ovaj im'o objašnjenje kao... Uglavnom na poslu, kad sam radio u toj državnoj jednoj firmi pa smo se bavili izdavanjem poslovnog prostora, javno preduzeće jedno bilo i dođu ljudi i sad razgovaramo ovako. Ja nemam akcenat, bar mislim da nemam akcenat i ispričamo se kao šta treba, kako treba i oni mi kao: "Kako se Vi zovete?" Ja kažem Samir i oni kao... Reko', nema veze gospođo, to moje ime je evoluiralo reko', vremenom kroz istoriju od Sava ka Samir tako da, ovaj, ali kad zbijate šale na taj račun onda potpuno ubijete, ubijete taj momenat da neko, da neko sad "jaoj evo ga sad ovaj, ne znam, Samir ili kako god." Tako da to su to su...

Moja direktorka je imala problem sa mnom zbog toga, jer sam ja njoj, ovaj... Ona je, ona je udata za, za muslimana i vrlo često se dešavalo da, da ja kažem ja bih voleo da idem na odmor, sad to je državna firma specifični odnosi. Ja kažem: "Ja od ponedeljka idem na odmor." I ona meni kaže: "Ne možeš da ideš na odmor." Ovaj, mislim, naravno dozvoljeno mi je sve, to je ta neka doza finog odnosa koji smo imali i ja iskoristim tu pred klijentima koji dođu ili naši neki zakupci koje poznajemo, nisu to neki nepoznati ljudi, ja kažem: "Ti to meni namerno to radiš na verskoj i nacionalnoj osnovi, ti mene šikaniraš." I sad ljudima koji su sa strane malo neprijatno kad to čuju, kao šta sad ona njemu radi, a ona je uz to udata za muslimana, potpuno joj generalno, kao slavi sve praznike. I ona kaže: "Ma pustite bre budalu, to mi namerno radi, da me bruka, kaže, pred strankama, ovaj"...

Tako da sam ja uvek taj, taj argument te različitosti, ovaj, kao koristio kao prednost, a ne kao manu i meni je to uvek prolazilo. Jer nisam imao negativno iskustvo, generalno nisam imao životna negativna iskustva u Srbiji. I u tom, i u tom nekom emotivnom momentu, ovaj, ja vrlo, ako, vrlo, vrlo iskreno i otvoreno kažem. Ako imamo tu vrstu problema u samom startu, znači bolje onda da ne ulazimo u taj

odnos, jer trud koji ću ja, energiju i emociju i vreme da uložim u to, ne želim da posle tri meseca bude kao “ej vidi imamo problem kao”.

Mislim, svako od nas zna, zna u glavi šta želi, šta je, u kom pravcu, da li su mu roditelji, da li su mu roditelji vernici, nisu vernici, da li prihvataju tu različitost ili ne, kao. Ali, budimo iskreni, možemo i dalje da se družimo, možemo da budemo prijatelji možemo, da, da obilazimo jedni druge i da čestitamo praznike naše, ali ako već ne možemo da izgradimo taj neki emotivan odnos onda bolje da ne ulazimo u to i da kvarimo to neko prijateljstvo koje možda bude iskreno. Tako da tu vrstu iskustva jesam im'o, ali kažem vrlo, vrlo iskreno na početku i onda znaš to te ne pogađa u samom startu. Kad ti razvijaš emociju prema nekome onda posle tri meseca, četiri, šest, kao... Zato sam rek'o, pogotovo u ovim godinama, ljudi budite iskreni prema sebi. Znači prvo prema sebi pa tek onda prema, prema drugima, ali prvo prema sebi, da li to možeš ili ne možeš. Ako možeš, ok ajd da probamo, nemamo garanciju da će nešto u životu da traje, do nas je. Ali ako ne može što bi to onda radili.

Marijana Toma: Reci mi šta sad radiš, čime se sad baviš?

Samir Sezairi: Pa sad radim za, za austrijsku jednu osiguravajuću kuću koja, koja radi ovde kod nas, Uniqa osiguranje. S obzirom da, da sam završio političke nauke i da nemam nijedan drugi alat sem da pričam ovaj, potpuno sam se uklopio, uklopio u taj posao u osiguravajućem društvu. Radim, radim u sektoru prodaje i ne žalim se, meni je super. Ovaj... volim, volim na primer Vračar mi je specifičan onako, iako nisam Beograđanin, nisam i ovaj, prijavljen sam na Vračaru, meni je lična karta na Vračaru, ovaj, i to mi je... I odbornik sam ovde to mi je, prosto Vračar doživljavam vrlo emotivno jer je... Iz više nekih razloga, a radio sam ovde. Meni je, meni je kancelarija bila ovde u sklopu opštine Vračar, ovaj i s druge strane, ljudi koji žive ovde su normalni. Sad kao to, da li je to prednost, jeste da je Vračar najskuplji, najbogatiji, najobrazovaniji, ali sve to vuče, vuče sa sobom i to da su ti ljudi normalni.

I ovde, u ovoj, u ovoj ulici gde smo sada, to je moja izborna jedinica i onda ja poznajem, poznajem ljude. Ovaj, imam običaj da, da prođem pored zgrade i zvonim na interfon mojim, tim koji su glasali, koji su glasali za mene i samo da ih pitam “je l' ste živi?”. Baš ovde kad sam prošao, pošto sam parkirao preko puta ovde u Krunskoj, kod, ovaj, gospodina i gospođe kod kojih stalno idem, oni kao sigurni glasovi za mene. Ja samo pozvonim i pitam, ovaj, dok je on, dok je gospodin bio živ, reko': “Tomislave je l' ste živi?” A on kaže: “Jesam, jesam, dođi na rakiju.” Reko' “ne mogu, u prolazu sam”, reko “doću drugi put”.

Tako da uvek imam tu komunikaciju i ne pravim razlike. Najviše volim da pričam sa ljudima na pijaci, to mi je na pijaci, ono znam od, ovoih prodavaca, preprodavaca stvari do, do, do ovih koji prodaju, ne znam, i voće i povrće i ovih koji čiste ulice. Na primer, oni su mi najsimpatičniji, jer sa njima razgovaraš, ne praviš, prosto, ne praviš razliku, da li si ti predsednik opštine, da li on prosto čovek radi za neki novac i uvek stanem ispričam se sa njima, kolika im je plata, kad će da dobiju odmor za stalno. Ljudi mi

se javljaju. Ljudi mi se javljaju na ulici. To je, Vračar je... Vračar je zbog toga specifičan, zato ga zato ga volim, iskreno, jer je sve ovde nekako...

Marijana Toma: A kako je došlo, kako ti je palo na pamet da se politički angažuješ? To mi je sad vrlo zanimljivo. Zašto si to uradio?

Samir Sezairi: Pa, cela ta, cela ta priča oko tog Kosova i tog nezadovoljstva i, i cela ta ideja, sama ideja uspisivanje Fakulteta političkih nauka te nekako predodredi, ako želiš da nešto promeniš da se aktivno, da se aktivno uključiš. U tom nekom trenutku je cela, ono, energija koju je, na primer, imao Zoran Đinđić kao, kao, kao predsednik Demokratske stranke i kao neko ko je, ko je, ono, ko se trudio istinski da, da, da ovu zemlju povede, prosto uzor mladima i, i, i pogubna politika koja je bila '90-tih i svi ti ratovi, inflacije i nemam pojma, izbeglice koje su iz Hrvatske dolazile na Kosovo i s kojima smo mi imali isto neki odnos i koji su radili kod moje mame, kod moje mame u bolnici... Smatram za te ljude da su to najpošteniji i najčasniji ljudi. Srbi iz Hrvatske, ovaj, ono, statistika je pokazala da su najobrazovaniji bili u celoj Jugoslaviji.

I sve me je to potpuno nateralo. Nije nateralo, nego nekako ja sam imao tu neku želju da, da, da se uključim u sve to i Demokratska stranka mi bila taj neki izbor logičan, meni logičan izbor, jer je te neke vrednosti koje je zastupala, demokratiju, građansku opciju, poštovanje različitosti nacionalnih manjina i svega toga u tom trenutku, 2006. godine kad sam se ja učlanio, nisam im'o dilemu uopšte. Igrom slučaja, ovaj, su jedan naš, sin našeg porodičnog prijatelja je već bio član Demokratske stranke, jer je malo stariji od mene, bio je na Vračaru, tako sam ja suštinski i završio ovde, završio ovde u Demokratskoj stranci na Vračaru, ovaj, i, i nikad se nisam pokaj'o zbog toga i čak u vremenu sada kad, kad ta politička, politička opcija i nije najpopularnija i kad smo, kad je Demokratska stranka na tom nekom nivou kad je blizu cenzusa ili nije blizu cenzusa, ja sam uvek, ja sam uvek, ističem bez, jer nemam koristi od toga.

Znači, apsolutno nemam nikakve, niti materijalne, niti bilo koju neku drugu satisfakciju sem toga da istinski verujem u tu neku ideju i ideologiju i verujem u lokalnu politiku. Nikad mi nije bila ideja da se bavim visokom politikom, zato što visoka politika nema realan dodir sa građanima. Jer je politika na ovom nivou jako zanimljiva jer ti komuniciraš s građanima kao ti i ja ovako. I možeš da rešiš istinski neki problem građanima, na tom nivou ti si njima nedodirljiv nemaš ti vremena više za njih zato što ti, ti doživiš sebe užasno bitnim.

A na ovom nivou je to, zvoniš na interfon, pitaš Tomislave: "Je l' ste dobro?" "Jesam, gde si, dođi na rakiju, kao je l' vam treba nešto?" "Treba mi, nemam parking ispred zgrade ili mi je lift u lošem stanju ili mi je fasada loša, dete, deca mi idu u školu koja nemaju video nadzor." To su realni problemi građana i to možeš da rešiš. Ne možeš da zaposliš nikog, ali možeš da mu obezbediš te neke elementarne uslove za kvalitetniji život koji su u tvom domenu i domenu opštine i finansijskog i svakog drugog, ali je komunikacija je najbitnija da se ona vodi neposredno.

Marijana Toma: A, mi se skoro bližimo kraju, ja bih htela, u stvari, još dve stvari da te pitam. Ako ima naravno nešto čega se, što bi još eventualno hteo da поделиš s nama, da ja eventualno nisam provukla kroz pitanje. A, ja, zanima me jedna stvar, spomenuo si sada pre nego što si se angažovao politički da je tebi, da je jedan od razloga bilo Kosovo.

Samir Sezairi: Jeste.

Marijana Toma: Kako ga ti sada pamtiš? Šta je za tebe sad Kosovo?

Samir Sezairi: Pa... Nemam ja sentiment, nikakvu emociju prema Kosovu u to vreme u smislu... Ja samo imam... Da ti ljudi koji žive dole. Meni žive i stričevi, veliki broj rođaka, ovaj, na Kosovu. Ja bih samo voleo da ti ljudi imaju normalan život, da imaju kvalitetniji život. Da li će to da se zove Kosovo, da l' će da bude autonomna pokrajina, da l' će da bude neka država treća, da ti ljudi imaju samo kvalitetniji život. Jer to je suština kad prestaneš da razmišljaš, razmišljaš o, ovaj, na televizoru šta kaže, onda počneš da razmišljaš stomakom, to je suština, a to se desi kad tad, to mora da se desi.

Ja sam pre tri godine bio na Kosovu, bio u Prištini, u jednoj opštini, tj. morao sam da idem do opštine, morao sam da izvadim kosovska dokumenta zbog ostavinskog postupka i imovine koju imam na Kosovu kao nasledstvo svog oca i mene vozi taksista sa autobuske, sa autobuske stanice, s kružnog toka onde, ovaj, iz Prizrena sam došao nešto autobusom. I ja ulazim u kola i kažem njemu "Mirdita" i on me sad čovek gleda onako stariji pedesetak godina, kao, ja kažem: "Vozi me do opštine" na srpskom. Sad njemu ništa nije jasno. Reko: "Ja ne znam stvarno dalje albanski ako možete, molim vas." I on kaže: "Nije nikakav problem" i sad pričamo mi nešto, ja njemu kažem reko: "Pa lepo vam je ovo Kosovo."

Isprovociram ga naravno. On kaže: "Kako misliš lepo?" "Pa lepo." reko: "nema više Srba, muslimana i svih ostalih", reko: "Nema, sad ste vi prosto, nezavisna država." I čovek meni kaže na to: "Mogu da ti kažem jednu stvar vrlo iskreno, da je ova, da je ovo Kosovo malo bolje funkcionisalo", kaže, "dok su bili Srbi". Kao: "Bio je bar neki red, postojao je neki zakon, znalo se za šta plaćaš porez da ti ide plata, kaže, sad se ne zna ništa, kaže, sad jedan deo samo živi lepo, dok mi ostali građani bukvalno ono kao preživljavamo."

Ja ga pitam: "A gde ste vi bili kao '90-tih?" On kaže: "Ja sam živeo u Švajcarskoj. Početkom '90-tih sam otišao u Švajcarsku, kaže, došao sam '99 na Kosovo misleći da će to sad biti to", jer se velika većina vratila iz tih zemalja, sad su oni dobili državu sad je to neka nezavisna tekovina i tako dalje i imaće sva prava koja su im bila uskraćena. Ovaj, u međuvremenu njihov život nije mnogo bolji, čak mislim da je i gori nego što je bio. Ne kažem da su, jesu oni na neki način bili ugnjetavani, ali oni su...

Oni imaju jednu crtu složnosti za ta, za kapitalne stvari, ako su oni odlučili da bojkotuju institucije, da bojkotuju državu, da bojkotuju sve, oni će svi da stanu iza toga. Znači, dok mi ostali nemamo to uopšte, to, to ovde ne postoji ta ujedinjenost za neku kapitalnu stvar i mislim da su naši ljudi ovde ogadili to Kosovo svima nama. Prosto, ceo taj momenat ljudi puna usta Kosova i tog patriotizma, a nikad nisu bili na Kosovu, nikad videli...

Meni je jedan momenat fascinantna na toj, ponovo se vraćam na to, na te verske objekte. Ja u Gračanici, u manastiru i sad vidim po onim freskama upisana imena Ana, Pera, Žika 93, na samom ulazu gde su one freske, možda si i videla. Ako budeš išla obrati pažnju, na primer, ako ti ne poštuješ svoje pa kako očekuješ onda od nekog drugog da poštuje, da poštuje iole toliko to nešto tvoje, ako ga ti ne poštuješ. Ali ljudi su nam mislim da su nam i oni ljudi koji su ono, živeli u tom Kosovu posle '99, velika većina je mnogo bolje živela posle '99, nego što je živela pre '99. Gomilu ljudi znam koji su na severu Kosova odlazili, imali stanove po Beogradu i tamo dobijali duple plate, dečije dodatke, ne znam, razne neke bonuse i beneficije i puna usta Kosova. Tako da...

E sad i onda ti doživiš to da, da slušaš jedno i onda odeš na, na, bukvalno vidiš to i kao, čekajte, a ovi ljudi na jugu? Severna Mitrovica, Zvečan, sve je to super, ok, država je tu, ovaj, uključena direktno, ne indirektno, nego je Srbija direktno uključena u taj deo Kosova, šta, šta se dešava dole, Gračanica, Štrpce, enklave srpske, ljudi nemaju, nemaju hleb da jedu. I tebi puna usta Kosova i ti doniraš toliku količinu novca... Na Kosovo je svaki dan išlo milion maraka do '99 godine, svaki dan se slivalo, ovaj, ono u centralnu kosovsku banku milion. I tebi, tebi su puna usta Kosova. I s druge strane, ovaj hmm, i ti, i ti ljudi koji su, koji su živeli na, na jugu tj. i oni su jedan deo...

Mi smo nosili računare kao opština Vračar pre tri godine, pre dve godine u Lipljan. Lipljan je bio do '99, monoetnički, skoro čist grad u kojem su živeli Srbi. Osnovna škola "Kralj Petar", mislim da se zvala, imaju 250 đaka nemaju ni jedan računar. Mi smo odneli desetak, desetak, tri, čet'ri laptopa i tipa još sedam, osam desktop računara i vode nas ljudi na ručak. Ta paralelna struktura, taj imagi, imaginarni život koji ljudi žive... Predsednik opštine Lipljana srpskog kao Srpski predsednik opštine Lipljan nas vodi na ručak u Gračanicu i sad sam ja, sa nama ide neki dečko, moje godište, možda malo stariji, koji je iz neke okoline, tu neko selo kod Gračanice. I sad, ono, pošto ja sve to kao znam geografski, pitam ga, reko': "Odakle si ti?" On mi kaže da li Donja Gušterica ili tako nešto, ja ga pitam, sad ono, logično pitanje moje sledeće, reko: "Šta imaš od imovine? Pa je l' ste prodali nešto?" I on meni kaže: "A jeste kao, prodao sam neku, nek, kaže, parcelu, neku njivu koji je imo." Pa reko' "za kol'ko si prod'o?" Kaže, 300 000 evra.

Sad razmišljam 300 000 evra ti si mogo da kupiš u Beogradu tri, četiri, pet, šest stanova, od toga ono, samo da ih izdaješ i da živiš od toga, da imaš lagodan život i sad, to je moje razmišljanje. Ja ga pitam reko: "A šta ti, šta si uradio tim parama?" Kaže: "Pa ništa, ja sam ih prokocko." I kaže dužan sam 20 000 evra. I onda ja, ali ja sam mu samo reko', iako sam ga vido prvi put, reko: "Ti si kreten, ti si kreten." Reko: "To nije tvoja zemlja, to je neka, bre, dedovina tvoja". Ja nikad ne prodajem, ja to moje je ostalo

na Kosovu i ne prodajem. Sem ako kažem, ono neki lek, treba ili za neku investiciju, ustvari prvo da kupim kola, to me nikad nije zanimalo, ali...

Marijana Toma: Dobro ako ima nešto čega si se setio što eventualno ja nisam pitala ili nešto što bi, što bi eventualno još, pre, pre nego što završimo intervju, ja imam možda još jedno ili dva pitanja. Ova, ova, sad priča, ustvari sad si mi dao inspiraciju za šire pitanje. Govorio si o tome da na koji način ustvari, to ljudi, ljudima su puna usta Kosova, a niko konkretno ništa ne radi ilii nije bio tamo ili nešto. S obzirom da si ti opet ono, studirao u vreme kada su se neka krupne političke stvari dešavale vezano za Kosovo, a da pripadaš toj jednoj generaciji koja je, koja pamti Kosovo, al' na jedan specifičan način i opet imaš tu neku povezanost sa njim... Koliko si ti, kakva su u stvari tvoja sećanja na Kosovo i da li se na bilo koji način poklapa sa sećanjem tvoje okoline, kako u stvari oni ljudi oko tebe, koji nisu direktno vezani za, za Kosovo u stvari gledaju na i pamte Kosovo ili da li ga uopšte pamte?

Samir Sezairi: Pa to, pa to je, ja za to imam onda najbolji, uvek najbolji primer, tako što ih vodim na Kosovo, jer to je doživ, istinski doživljaj. To, to što mi čujemo na TVu i vidimo... To je, to je ona varijanta kad, kad čujemo na tvu, ne znam, bomba u Severnoj Mitrovici ili pucalo se u Severnoj Mitrovici ili ne znam. Mi po definiciji prihvatamo da su to uradili neki Albanci, na primer.

Po definiciji prihvatamo i onda se ispostavi i onda se to završi na tome, na TVu se to završi na tome i onda niko posle toga ne prenese poruku da su to ustvari bile neke porodice koje su se, koje su nemam pojma, potukle ili su se pobile ili šta god zbog nekog imanja, a to su, ne znam, Jovanovići i Petrovići, ali percepcija ljudi je takva to što čuju na TVu kao, aha! Kao to se tamo, evo oni Albanci sad kao ponovo napadaju Srbe. Ne kažem da to nije slučaj, ali ako se to desilo, to je ono kao laž koja je izgovorena više puta postaje istina.

Marijana Toma: (...)

Samir Sezairi: Tako i ovo, a to se najbolje rešava tako što ih odvedeš na Kosovo.

Marijana Toma: Gde vodiš, kada vodiš ljude na Kosovo?

Samir Sezairi: Vodim ih u Prizren za početak.

Marijana Toma: (...)

Samir Sezairi: To je meni, meni je to baza, ja ih vodim u Prizren, vodio sam svog druga. Tad kad smo bili pre tri godine, četvrti tj. treći, nas trojica Sava, Stefan i ja koji smo sa Kosova, različite ono percepcije i viđenja tih stvari. Negde smo u suštini svi imamo istu, ali svako ima svoj ugao gledanja i to je, to je normalno. I četvrto, četvrti taj koji je bio sa nama, on je odavde, poreklom je Rus, ovaj, i nikad nije bio na Kosovu.

Stariji je od mena, na primer, od mene tri godine, četiri i tad u to vreme je bio poslanik i kaže “hoću da idem da me vodite”. “Nije nikakav problem, dogovorićemo se sve” i onda taj neki strah u razgovoru sa njegovim roditeljima pošto smo porodični prijatelji kaže njegova majka: “Kad ste vi otišli na Kosovo, ja tih pet dana nisam spavala, ja sam mislila da će da vam se desi nešto šta vam se desilo, ko zna šta će da vam rade.”

Mislim ne da nam se ništa nije desilo, nego smo mi ono upoznali toliko različitih ljudi da, da, da imamo pozitiv, jednu pozitivno potpuno iskustvo. I ti ljude tek na terenu osete istinsku vrednost tog Kosova i kad vide to i kad vide, sad da li je to potvrđena priča, da je od kamena iz Svetih Arhanđela sagrađena Sinan Pašina džamija u Prizrenu i kao kaže: “E ovo je prelepo, kako god, ali to je sad istorija to, to nismo mi krivi za to, ali poštujemo, to je neko drugi uradio, ali poštujemo to što je tako.”

Pa kad onda sednemo u Prištini sa zamenikom ambasadora, zamenikom ministra spoljnih poslova Kosova, dečkom koji ima 35, šest godina, koji je vrhunski obrazovan, koji govori srpski jezik kao da je u Beogradu i kad ga ja pitam, pošto sam ga upoznoo ranije drži, neki kafić u Prištini koji je sav u, u, u, ovaj, u stripovima. Izlepljen tako znači, ovaj tapete. Ja ga pitam reko’: “Izvini, molim te da te pitam kako ti govoriš srpski ovako dobro?” Pa kaže: “Pa ja sam odrastao na Politikinom zabavniku.”

Marijana Toma: Kako se zove on?

Samir Sezairi: Ja ojad sam zaboravio, znači imam upisano u telefonu negde kao. Ali perfektno govori, otac advokat, majka da li je majka radila u Narodnoj u biblioteci ili je radila u muzeju na Kosovu, ali sediš i u toj Prištini posle toliko nekog vremena, parkiraš ono BG table u centru grada, na javnom parkingu i niko ti ništa ne kaže, naručiš piće. E, e, ta onda, te priče se prenose, a ne to da, da u Prištinu ne može da se ode i ne može da se govori srpski ili ne može da se ode u Dubrovnik. I u Dubrovniku ti se desi nešto.

Meni se nikad ništa nije desilo. Možda zato što sam ja takav pa ja ne emitujem tu negativnu energiju niti provociram ljude na neki taj, taj način, ali prosto iskustva su različita kao što ljudi prenose negativno iskustvo, a mi smo skloni da prenosimo samo negativne stvari, kada nam se neko ne sviđa nikad ne kažemo ništa pozitivno.

Mog'o sam ja da kažem da ja ne živim na Kosovu od '99 zato što govorim srpski, idem u srpsku školu zato što mi Albanci brane, ali onda se vraćam na početak priče tog mog Halila pa kažem da, ali taj čovek je najdivniji čovek koji je u određenom trenutku rizikovao svoj život zbog mene i on je Albanac i tu onda pada sve u vodu, a to su iskustva koja može lično svako da prenese tako što će da ode. I kad čuje da je taj hodža korumpiran i lopov ili kad čuje da je, da je taj neki pop ne znam se vozi u tom nekom BMW, auduju, ima neki dvorac negde i doživljavamo onda ta sveštena lica na taj način i onda odeš negde i upoznaš tog nekog čoveka i vidiš, kažeš čekaj, bre, čoveče, to uopšte nije tako.

Marijana Toma: Rekao si u jednom trenutku i s tim bih možda ustvari onda htela da završim, rekao si u jednom trenutku jednu rečenicu kada si govorio i o svom dolasku iz Skoplja u Beograd i o Beogradu... To mi je mnogo, mnogo zanimljivo s obzirom na tvoj život i na sva ta mesta u kojima si živeo ti si rekao nisam Beograđanin i sad, nisi... Živeo si u Skoplju, živeo si u Prištini, govorio si da nemaš odnos kao da ti je Priština ne znam kako ono važna, ali sad... Gde je tvoj dom?

Samir Sezairi: Moj dom je Beograd, a ja sam sa Kosova. Vrlo iskreno. Uvek. Ja nikad nisam reko da sam iz Beograda. Nikad, ako me neko pita, ok možda, možda moj govor, možda moj izgled ili oblačenje govori da sam, da nisam iz Vranja ili iz nekog bez razlike poštujem svaki, poštujem svaki drugi grad, ali kao Beograd je najveći grad, pa sad, pa se ovde dešava i, i uglavnom i modne promene i sve ostalo prvo kreće iz Beograda, ali ja sam uvek s Kosova. Uvek i to je to. Jer Vračarac koji, koji je došo s Kosova.

Marijana Toma: Super, hvala ti puno Samire.

Samir Sezairi: Ništa. Hvala i Vama.